

ISSN: 2146-1961

Aydınlı Gürler, D. (2023). Müzik Bölümü Lisans Öğrencilerinin Mesleki ve Gelecek Beklentileri, *International Journal of Eurasia Social Sciences (IJOESS)*, 14(54), 1331-1359.

DOI: <http://dx.doi.org/10.35826/ijoess.3364>

Makale Türü (ArticleType): Araştırma Makalesi

MÜZİK BÖLÜMÜ LİSANS ÖĞRENCİLERİNİN MESLEKİ VE GELECEK BEKLENTİLERİ

Demet AYDINLI GÜRLER

Dr. Öğr. Üyesi, Çankırı Karatekin Üniversitesi, Çankırı, Türkiye, demetag@karatekin.edu.tr

ORCID: 0000-0002-0339-336X

Gönderim tarihi: 19.07.2023

Kabul tarihi: 14.11.2023

Yayım tarihi: 03.12.2023

Öz

İnsan, yaşamında çocuklukla erişkinlik arasında gençlik olarak adlandırılan bir dönemden geçer. Lisans eğitimi döneminde birçok sorumluluk alan ve çabalayan gençlerin en büyük motivasyonu ise ideallerini yani kendini gerçekleştirebilme güdüsüdür. Gençlerin geleceğe dair beklentilerini araştırmak, eğitim-öğretim programlarının niteliğini ortaya koymak için önemlidir. Bu araştırmada müzik bölümü öğrencilerinin eğitimini aldıkları alana ilişkin düşüncelerini ve gelecek ile ilgili beklentilerini ortaya koymak amaçlanmıştır. Araştırma, nitel araştırma desenlerinden biri olan fenomenoloji deseninde gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın çalışma grubu 2022-2023 eğitim-öğretim yılı bahar döneminde Çankırı Karatekin Üniversitesi, Sanat, Tasarım ve Mimarlık Fakültesi, Müzik Bölümünde öğrenim görmekte olan 25 öğrencidir. Araştırmadaki öğrencilerin görüşleri yarı yapılandırılmış görüşme formu ile toplanmış ve elde edilen verilerin çözümlenmesi içerik analizi yöntemi ile yapılmıştır. Lisans öğrencilerinin ifade ettiği görüşlerden hareketle kodlar, kategoriler ve temalara ulaşılarak tümevarımsal içerik analizi kullanılmıştır. Araştırma sonucunda öğrencilerin okudukları bölümü nasıl tercih ettikleri, bölüm ile ilgili ihtiyaç ve beklentileri, yaşadıkları sorunlara karşı çözüm önerileri, meslek seçimlerini nasıl yaptıkları ve gelecekte nasıl bir yaşam hayal ettikleri konularına dair bulgulara yer verilmiştir. Araştırma sonucunda elde edilen bazı sonuçlara göre çalışma grubunu oluşturan öğrencilerin bir kısmı müzik teknolojisi programını bilinçli ve istekli bir şekilde tercih ederken, öğrencilerin bir kısmı ise tercihlerini ekonomik ya da sosyal şartlara göre belirlemiştir. Öğrenciler mesleki hedeflerini belirlerken ekonomik şartlarını, kişisel tercihlerini veya ailelerinin yönlendirmesini/rol model olmasını önemsemektedir. Öğrencilerin gelecekte beklenenleri mesleki, sosyal ve kişisel boyutlardadır. Mesleki beklentilerle ilişkili olarak, öğrencilerin bir kısmı müzik öğretmeni olmayı istemekte, mezun olduğu alana dair bir seçim yapmayı istememektedir. Farklı alanlarda çalışmak zorunda olan öğrencilere ilgili Kurumlar ya da sosyal çevre tarafından gerektiğinde destek verilmesi hem ülke kaynaklarını verimli kullanmak hem de kişinin yaşam memnuniyetini yükseltmek açısından önemlidir. Gençlerin eğitimini aldığı mesleği içselleştirmesi ve o mesleği icra edebilmesi için meslek seçimi sürecinde kişisel istek ve becerileri doğrultusunda, yaşadığı ülkenin sosyal ve ekonomik şartlarını önemseyerek seçimlerini yapmaları önerilmektedir.

Anahtar kelimeler: Beklenti, meslek seçimi, müzik bölümü, müzik eğitimi.

PROFESSIONAL AND FUTURE EXPECTATIONS OF MUSIC DEPARTMENT UNDERGRADUATE STUDENTS

ABSTRACT

It is important to investigate the future expectations of young people and to reveal the quantity of education and training programs. This research, it is aimed to reveal the thoughts of the music department students about the field they receive education and their expectations about the future. The research was carried out in the phenomenology design, which is one of the qualitative research designs. The study group of the research is 25 students studying at Çankırı Karatekin University, Faculty of Art, Design and Architecture, Department of Music in the spring semester of the 2022-2023 academic year. The opinions of the students in the research were collected with a semi-structured interview form, and the analysis of the obtained data was done with the content analysis method. According to some results obtained as a result of the research, some of the undergraduate students who made up the study group chose the music technology program consciously and willingly, while some of the students determined their preferences according to compulsory, economic, or social conditions. While determining their professional goals, the students within the scope of the research care about their economic conditions, personal preferences, and the guidance of their families. The future expectations of students are in professional, social, and personal dimensions. Regarding professional expectations, students mostly want to be music teachers and do not want to practice a profession in the field they graduated from. In order for young people to internalize the profession they are educated in, it is recommended that they make their choice of profession in line with their personal desires and skills, taking into account the social and economic conditions of the country they live in.

Keywords: Expectation, career choice, music department, music education.

GİRİŞ

İnsan, doğumdan ölüme süregelen yaşamında birçok gelişimsel evreden geçer. Yörükoğlu'na (2018) göre çocuklukla erişkinlik arasında, gençlik olarak adlandırılan bir dönem yer alır. Bu dönem ruhsal alanda önemli değişikliklerin ortaya çıktığı, hızlı bir büyüme ve olgunlaşma çağıdır. İnsan, bebeklik ve çocukluk yıllarında hayatta kalmada, birçok beceriyi öğrenmede, kendini sosyal açıdan geliştirmede ebeveynlerine ihtiyaç duyarken gençlik çağında bağımsızlaşma yolunda adımlarını atar. Bu çağda genç, yeni arayışlar içinde her şeyden önce kendini, toplumdaki yerini arar. İleride seçeceği meslek ile ilgili konulara eğilir (Yörükoğlu, 2018). Bu eğilim bağımsızlığını kazanma, geleceğini tasarlama, hayatının yönünü belirleme arzusunda olan genç için hem bir gereklilik hem de bir gereksinimdir. Genç, lisans eğitimi devam ettirirken bir yandan geleceği ile ilgili planlar yapar, kararlar alır ve bu yönde adımlarını atmaya başlar. Lisans eğitimi döneminde birçok sorumlulukla karşı karşıya kalan, farklı zorlukların üstesinden gelmek için mücadele eden gencin en büyük motivasyonu ise ideallerini yani kendini gerçekleştirebilme güdüsüdür.

Navaro' ya (2014) göre insanın var olmasının başlıca koşulu, üretici, değer yaratan bir çalışma içinde olmasıdır. İnsanın kendisini var etmesi ve gelişmesini sağlaması için çalışması, eserler yaratması gerekir (Akt. Küpana, 2017). İnsanın üretkenliğini ortaya koyması için gelecek ile ilgili planlama yapması hem mecburi bir gereklilik hem de Uluçay vd.'ne (2014) göre bir ihtiyaçtır. Kişi, kendi hayatını tasarlar ve buna uygun şekilde kendine görevler belirler. Belirlenen bu görevler de bireyin gelecekle ilgili beklentilerini oluşturmaktadır (Taş & Özmen, 2019). Beklenti; yapılacak bir işin sonucunda bazı kazanımlar edinileceğine dair inançtır. Bu inanç bireyin motivasyonunda önemli bir etkiye sahiptir. Hayatın her döneminde etkin olan bu inanç, insan hayatındaki değişimlere, yaşamın gerekliliklerine ve evrelerine bağlı olarak farklılaşmaktadır. İş yaşamına yeni başlayanlarda etkin olan beklenti ise mesleki beklentilerdir (Waberi & Öge, 2020).

Mesleki beklentinin/seçimin isabetli olması ile gençlerin tatminkâr, doyumlu, mutlu ve üretken bir hayat sürmesi olasıdır. Bu durum hem kendileri hem de toplum için önemlidir. Mesleki tatmin ve yaşam doyumu aynı düzlemde birbirine koşut iki ögedir. Kişi kendini gerçekleştiremediğinde, mesleki açıdan idealize ettiklerini ortaya koymadığında umutsuzluk, tükenmişlik vb. kendi ruh sağlığını etkileyen olumsuz duygular yaşayabilir. Navaro' ya (2014) göre işsiz yaşam, kişinin psikolojik, fiziksel, toplumsal ve felsefi varlığında çeşitli yıkımlara yol açabilir (Akt. Küpana, 2017). Bu nedenle gençlerin kendine uygun bir meslek seçmesi ve bu meslekte hayatını dilediğince idame ettirmek istemesi doğal bir haktır.

Meslek seçimi konusunda karar verme uzun ve karmaşık bir süreçtir. Bu süreç, istikrarlı bir çaba ve yüksek bir enerji ile yaşamsal bir birikim sonucu ortaya çıkan kararları kapsar. Meslek seçiminde hem içsel faktörler hem de dışsal faktörler etkili olabilir. Dışsal faktörler için ekonomik, sosyolojik, politik, toplumsal, çevresel durumların yanında kültürel değerler, gencin aile yapısı, gence rol model olan insanlar vb. örnekler verilebilir. Dışsal faktörlerden ekonomik şartlar ele alındığında hem yaşanan ülkenin refah düzeyi hem de ailenin gelir durumu meslek seçiminde etken olabilir. Mesleki istihdam durumu da ülke ekonomisine bağlı olan bir başka

hususdur. Gençler, istihdam kaygısı yaşadığında, öğrenim gördükleri alan dışında da mesleki tercihlerini yapabilirler.

Dışsal faktörleri oluşturan diğer önemli etmenler de aile, eğitim ve arkadaş ortamıdır. Gelecek beklentileri bireyin sosyal bağlam içerisindeki deneyimlerinden ve ilişkilerinden etkilenmektedir. Gençlerin mesleki beklentilerini anne babalar ve diğer aile üyeleri model olma, doğrudan ondan beklenen sorumlulukları ve başarıları isteme, bu başarılar için ölçüt belirleme yoluyla etkilenmektedir. Bir mesleğe sahip olma fikri toplum tarafından da sürekli vurgulanmaktadır (Konate & Ergin, 2018). Taş ve Özmen'e (2019) göre bir kişinin aile üyeleri tarafından desteklendiğini, öğretmenleri ve akranlarıyla sağlıklı ilişkiler geliştirdiğini hissetmesi, akademik yeterliğini artırabilmekte, sorumlulukları için içsel motivasyonunu, hedef belirleme ve başarabilme duygusunu teşvik edebilmektedir. Bazı gençler için ailevi destek, okul notlarını artırmakta ve mesleki seçim konusunda rehber olmaktadır.

Cinsiyet, bireysel ihtiyaç, beklenti, inanç, ilgi, beceri, mesleğe yatkınlık vb. kişisel durumlar gençlerin mesleki tercihlerinde içsel faktörlere örnek olabilir. Ayrıca günden güne gelişen ve değişen mesleki alanları takip etme gerekliliği de gençlerin meslek seçimi tutumunda etkisini gösterebilir. Bu durum, gençlerin yeterliklerinin farkında olma, ilgi duyduğu ve kendine uygun olan mesleği tanıma, ona yönelme, organize olma ve bu yolda kendini geliştirme bilincinin gerekliliğini de ortaya koyar.

Gençlerin geleceğe dair beklentilerine ilişkin düşüncelerini araştırmak, eğitim-öğretim programlarının niceliğini ve öğrencilerin kazanımlarını ortaya koymak için gerekmektedir (Çevik vd., 2012). Bu nedenle gençlerin mesleki beklentilerini ortaya koyan araştırmalar önemlidir. Araştırmacılar, gençlerin yaşam beklentileri üzerindeki toplumsal örüntülerin ve diğer bireylerin etkilerinin araştırılmasını tavsiye etmektedir (Yavuzer vd., 2005). Alan yazında mesleki beklentiler ve bu beklentilerin farklı değişkenler ile ilişkisine dair araştırmalar yapılmıştır. Yılmaz vd. (2020), Aydınlı vd. (2020), Waberi ve Öge (2020), Tuncer ve Tanaş (2020), Araç-İlgar ve Cihan (2019), Aydemir (2018), Fidan vd. (2018), Aksu ve Tursun (2018), Özenc (2017), Bursal ve Buldur (2016), Turan (2016), Taşkın-Yılmaz vd. (2014), Güllüoğlu-Işık ve Koçak (2014), Kutlu vd. (2013), Derya-Beydağ vd. (2008), Erdoğan (2008), Yavuzer vd. (2005) tarafından yapılan araştırmalar farklı sınıf kademelerinde ve çeşitli akademik alanlarda eğitim alan öğrenciler üzerinedir. Söz konusu araştırmalar mesleki beklenti, kaygı, seçim, tercih, algı, bakış açısı ve gelecek umudu konuları üzerinde yoğunlaşmaktadır.

Alan yazında müzik alanında eğitim gören gençlerin geleceklerine ilişkili araştırmalar da yer almaktadır. Demirtaş (2021) konservatuvar müzik bölümü (MB) öğrencilerinin mezuniyete hazırlık durumlarını, hedeflerini ve kariyer planlarını incelemiş, Akyürek (2020) müzik eğitimi ana bilim dalı (MEABD) öğrencilerinin müzik öğretmenliğini tercih etme nedenlerini ve bu nedenlerin cinsiyet, yaş, sınıf ve mezun olunan lise değişkenlerine göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemiş, Bilir (2018) müzik öğretmenliği öğrencilerinin mesleki kariyer tercihlerini incelemiş, Özalp ve Özdemir (2018) müzik bölümünde eğitim gören öğrencilerin gelecek beklentilerini, bölümü tercih etme sebeplerini, iş bulma ümitlerini ve mezun olacakları alanda çalışma isteklerini

belirleyip müzik eğitimi ana bilim dalı öğrencileri ile karşılaştırmış, Taş ve Görsev (2018) konservatuvar öğrencilerinin mesleki eğitim yaşantısına ve gelecekteki istihdamlarına yönelik tutumlarını incelemiş, Akkol (2018) müzik eğitimi alan öğrencilerin toplumsal ve ekonomik konularının, müzik eğitimine ilişkin tercihlerini, beklentilerini, uygulamalarını, tavır ve düşüncelerini ne ölçüde etkilediğini inceleyerek, müzik eğitiminin sosyolojik alt yapısını ortaya koymuş, Küpana (2017) lisans düzeyinde mesleki müzik eğitimi alan öğrencilerin farklı değişkenler açısından iş umudu düzeylerini araştırmış, Kaynak vd. (2016), müzik bilimleri bölümünde okuyan öğrencilerin yöneldikleri müzik öğretmenliği mesleğine ilişkin görüşlerini açıklamış, Dalkıran ve Yıldız (2016), MEABD öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarını belirlemiş, Piji-Küçük (2012) müzik öğretmenlerinin müzik öğretmenliği mesleğine yönelik tutumlarını saptamış, Çevik vd. (2012) müzik öğretmeni adaylarının mesleklerinden beklentilerini ortaya koymuş, Çiçek-Sağlam (2008) müzik öğretmenliği öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarını belirlemiştir. Bu araştırmaların konu dağılımı kariyer planı, mesleki tercih, beklenti, konum, umut, tutum minvalindedir. Söz konusu araştırmalarda yer alan çalışma grupları mesleki müzik eğitimi alan öğrencilerden oluşmakta, MEABD öğrencileri çoğunluktadır. Taş ve Görsev (2018) de mesleki olarak müzik öğrenimi gören öğrencilerin eğitim yaşantılarına dair tutumlarına, psikolojik durumlarına ve gelecekteki istihdam beklentilerine yönelik yapılan araştırmaların genel olarak müzik eğitimi bölümlerinde ve güzel sanatlar liselerinde eğitim alan öğrenciler ile gerçekleştiğini ifade etmektedir.

Mesleki müzik eğitimi kurumlarından mezun olanların kendi meslekleri ile ilgili alanlarda istihdam sorunuyla karşı karşıya kaldıkları sonucuna varan araştırmalar da mevcuttur. Bu araştırmalardan bazıları ve sonuçları şöyledir: mesleki müzik eğitimi kurumlarından mezun olan gençler için işsizlik ve istihdam önemli bir sorundur (Karkın, 2010; Akt. Yener & Apaydınlı, 2016). Türkiye’de mesleki müzik eğitimi veren kurumların amaçlarına yönelik bir istihdam alanının sağlanamaması, kurumlardan mezun olan gençleri iş bulamama konusunda kaygıya düşürmektedir. Gençler, almış oldukları müzik eğitimi alanının dışına çıkarak farklı iş alanlarına yönelmektedir (Demirci, 2017). Örnek olarak; müzik eğitimi bölümü öğrencilerinin hedefledikleri mesleki kariyer, öğrenciler mezun olduğunda farklılaşmaktadır (Bilir, 2018). MB öğrencilerinin beklentileri doğrultusunda hedeflerine dair inançları ya da inançsızlıkları, onların eğitimleri süresince akademik tutumlarını belirleyebilir.

Mesleki beklentileri tatmin olan kişiler güdülenme, moral, iş doyumu, örgütsel bağlılık düzeyleri yüksek ve üretken bireylerdir. Bu nedenle kişilerin mesleki beklentileri ve bu beklentilere ilişkin unsurları bilinmelidir (Waberi & Öge, 2020). Öğrencilerin tutumları olumlu yönde geliştikçe akademik başarıları da artabilecektir. Öğrencilerin gelecek beklentilerinin olumlu olması da aldıkları eğitime yönelik tutumlarını pozitif yönde geliştirebilecektir (Tuncer & Tanaş, 2020). Öğrencilerin mesleki beklentilerine cevap verebilmek, Yükseköğretimde kalitenin sağlanması için de önemli noktalardan birisidir. Bunun yapılabilmesi için öğrencilerin motivasyon ve beklenti düzeylerinin dikkate alınması ve saptanması gerekmektedir (Aksu & Tursun, 2018). Ayrıca Türkiye’deki istihdam sorunları ve bu nedenle öğrencilerin farklı alanları tercih etme durumu da göz önüne alındığında MB öğrencilerinin okudukları bölümü nasıl tercih ettikleri, bölüm ile ilgili ihtiyaç ve beklentileri, yaşadıkları sorunlara karşı çözüm önerileri, meslek seçimlerini nasıl yaptıkları ve gelecekte nasıl bir yaşam hayal ettikleri araştırmanın konusu olmuştur.

Araştırmada yapılan görüşmelerde müzik bölümü, müzik teknolojisi programı öğrencilerinin eğitimini aldıkları alana ilişkin düşüncelerinin ve gelecek ile ilgili beklentilerinin ortaya konulması amaçlanmıştır. Araştırmanın problem cümlesi bu amaç kapsamında oluşturulmuş olup aşağıdaki araştırma soruları belirlenmiştir:

Problem Cümlesi

Müzik bölümü lisans öğrencilerinin mesleki ve gelecek beklentileri nasıldır?

Alt Problemler

- 1.Müzik bölümü lisans öğrencilerinin okudukları bölüm ile ilgili düşünceleri nasıldır?
- 2.Müzik bölümü lisans öğrencilerinin mesleki tercihleri ile ilgili düşünceleri nasıldır?
- 3.Müzik bölümü lisans öğrencilerinin geleceğe dair bakış açıları nasıldır?

YÖNTEM

Araştırmanın Deseni

Nitel Araştırma, kuram oluşturmayı temel alarak, sosyal olguları bağlı buldukları çevre içerisinde araştıran ve anlamayı önemseyen bir yaklaşımdır (Kuzu, 2013). Nitel araştırmanın sınırlılıklarını göz önünde tutarak nitel verinin çalışmalara eklenmesi, çalışmayı zenginleştirmekte ve derinleştirmektedir (Cemaloğlu & Ünal, 2023). Nitel araştırmalar, insan ve davranışının eksen noktası olduğu her araştırma sorusuna derinlemesine iç görüler sunar, kendine ait araştırma sorularını derinlemesine analizlerle cevaplayarak insanın olgulara yönelik algı, tutum ve davranışlarını da açıklar. Bu yönüyle insanların ve toplumların psikolojik ve sosyal tutumlarının nedenlerini de belirlemektedir. Özellikle müzik eğitimindeki çalışmalarda önemli veriler elde edilmesini sağlar (Aytemur, 2023).

Bu araştırma, nitel araştırma desenlerinden biri olan fenomenoloji deseni gerçekleştirilmiştir. Fenomenoloji nitel araştırma desenleri arasında yer almaktadır. Fenomenolojik yaklaşımın amacı kişilerin algılarından fenomeni tanımlamak ve aydınlatmaktır. Bireysel bilgi ve öznellik paradigmasına dayanan ve bireylerin bakış açılarını anlamak için uygun olan bu yaklaşımda bireysel bakış açısına ve yorumlamaya vurgu yapılmaktadır (Kuzu, 2013). Fenomenolojinin başka bir deyişle görüngübilimin Sönmez ve Güldüren-Alacapınar'a (2019) göre temel araştırma alanı bilincin özünün betimlenmesidir. Sorular ve sorunlar özlerin betimlenmesiyle ilgilidir. Bu, bir bakıma algıların incelenmesidir. Bu araştırmada müzik bölümü öğrencilerinin mesleki ve gelecek beklentilerine ilişkin algıları incelenmiş, öğrencilerin lisans eğitimlerine, mesleki tercihlerine ve geleceklerine dair görüşleri alınmıştır.

Araştırmada yararlanılan fenomenoloji yaklaşımında verilerin analizinde aşamalı bir yol izlenir. "Aşağıda uyulması gereken aşamalara yer verilmiştir:

- 1.Yaşananın, eksiksiz bir tanımı ortaya konur.
- 2.Şu işlemler sırasıyla yapılır:

- a) Her ifade değerlendirilir.
 - b) İlgili ifadeler toplanıp kaydedilir.
 - c) Tekrar etmeyen ifadeler yazılır.
 - ç) Değişmeyen anlam ifadeleri, konuyla ilişkilendirilir.
 - d) Bu değişmeyen temalar sentezlenir.
 - f) Kişisel yaşantılar tanımlanır.
 - g) Kişisel yaşantı, metin-yapısal tanım olarak sunulur.
3. Varsa diğer araştırmacıların, katılımcıların her birinin yaşananla ilgili transkripsiyonları a'dan f'ye kadar yapılır.
4. Araştırmacılar, yaşantıyla ilgili metin-yapısal anlam, öz ve tanımlamaları birleştirirler.”
(Maustakas, 1994; Akt. Sönmez & Güldüren-Alacapınar, 2019, s. 93).

Çalışma Grubu

Nitel desenlerde veri toplamak için katılımcılar, rastgele değil; amaçlı ve en faydalı verinin alınabileceği şekilde seçilmektedir (Cemaloğlu & Ünal, 2023). Bu nedenle çalışma grubunun belirlenmesi için amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Amaçlı örnekleme, zengin bilgiye sahip olduğu düşünülen koşulların ayrıntılı olarak anlamlandırılmasına imkân veren bir yaklaşımdır (Patton, 2018; Akt. Tulgay, 2021). Ölçüt örnekleme ise örneklemin belirlenen ölçütlere uygun kişiler, olaylar, nesnelere veya durumlardan oluşturulmasıdır (Büyükoztürk vd., 2008). Bu araştırmada belirlenen ölçüt, çalışma grubunu oluşturan öğrencilerin 2022-2023 eğitim-öğretim yılı bahar döneminde müzik bölümü, müzik teknolojisi programı lisans programında öğrenim görüyor olmalarıdır.

Araştırmanın çalışma grubu 2022-2023 eğitim-öğretim yılı bahar döneminde Çankırı Karatekin Üniversitesi (ÇAKÜ), Sanat, Tasarım ve Mimarlık Fakültesi, Müzik Bölümünde öğrenim görmekte olan 25 öğrencidir. Çalışma grubunun %68'i (n=17) erkek, %32'si (n=8) kadın öğrencidir. MB lisans öğrencilerinin tümüne görüşme formu ulaştırılmıştır. Öğrenciler gönüllülük esasına göre araştırmaya katılmıştır.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Nitel araştırmalarda araştırma sürecinin, bir olay veya durum karşısında insanların deneyimlerine dayalı olarak yükledikleri anlamları, nitel veri toplama ve analizine uygun şekilde bilimsel bilgi çıkarımları yaparak yürütülmesi gerekmektedir. Fenomenoloji deseninde veri toplama tekniği olarak açık uçlu sorular sorularak konu hakkında derinlemesine görüşler elde edilir (Aytemur, 2023). Bu araştırmada MB öğrencilerinin görüşleri araştırmacı tarafından hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formu ile toplanmıştır.

Araştırma sorularının hazırlanması amacıyla alan yazın taraması yapılarak yarı yapılandırılmış görüşme formu için madde havuzu oluşturulmuştur. Hazırlanan taslak formdaki soruların anlaşılabilirlik ve işlevsellik yönünden değerlendirilmesi için bir Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü ve bir MB öğretim üyesinden uzman görüşü alınmıştır. Görüşme formunun pilot uygulamasına çalışmanın yapıldığı üniversitenin Sanat ve Tasarım Yüksek Lisans

programında kayıtlı üç yüksek lisans öğrencisi katılmıştır. Öğretim üyelerinden ve öğrencilerden alınan tüm görüşler doğrultusunda görüşme formunun son şekli verilmiştir. Görüşme formu 2 bölümden (kişisel bilgiler ve görüşme soruları) oluşmuştur.

Görüşme, araştırılan konu hakkında karşılıklı konuşma yoluyla sözel bilgi toplama tekniğidir. Görüşme yüz yüze ya da telefonla yapılabilir (Şahin, 2017). Bu nedenle araştırmada görüşmeler, çevrim içi platformdan görüntülü ve sesli ya da görüşme formu üzerinden yazılı olarak yapılmıştır. Öğrencilerin kendilerini en iyi ifade edecek ortamı seçmeleri istenmiş ve görüşmelerin nasıl yapılacağına tercihi onlara bırakılmıştır. Görüntü kaydına başlamadan veya görüşme formunu iletmeden önce öğrencilere araştırmanın amacı açıklanmış, dilediklerinde görüşmeyi sonlandırabilecekleri ya da soruları cevaplayabilecekleri iletilmiştir. Görüşmeler, her öğrenciden onay alındıktan sonra gerçekleştirilmiştir. Öğrenciler görüşme formunu 2022-2023 eğitim-öğretim yılı bahar döneminde cevaplamıştır.

Araştırmada elde edilen verilerin çözümlenmesi içerik analizi yöntemi ile yapılmıştır. İçerik analizinde yazılı, sözlü bir metin veya sembol analiz edilerek rakamlara dönüştürülür ve bu rakamların üzerinden yoruma gidilir. Söz konusu analizde yapılan işlemde, birbirine benzer veriler belirli kavramlar ve temalar çerçevesinde bir araya getirilerek anlaşılır bir şekilde düzenlenir ve yorumlanır (Şahin, 2017). Bu araştırmada lisans öğrencilerinin ifade ettiği görüşlerden hareketle kodlar, kategoriler ve temalara ulaşılarak tümevarımsal içerik analizi kullanılmıştır. Kodların kategorileri niteleyip nitelemediği kontrol edilmiştir. Araştırmada lisans öğrencilerine “Ö1, Ö2, Ö3..” olarak katılımcı kodu verilmiştir. Öğrencilerin kayıt esnasındaki verdikleri görüşler yazılı metin haline dönüştürülmüş, form üzerinden fikirlerini yazarak sunan öğrencilerin görüşleri ise okunurluk ve anlaşılabilirlik açısından incelenmiştir. Bazı öğrencilerin fikirleri bir alanla sınırlı kalmamıştır. Bu nedenle bazı temalara ait kodlar öğrenci sayısından (n:25) daha fazladır. Öğrencilerin görüşleri arasındaki anlamlı ifadeler kategorilere ayrılmış, birbirleriyle ilişkilendirilen kategoriler de olguları daha anlaşılır hale getirmek için temalar altında kodlanmıştır. Düzenlenen temalara ait sayısal değerler de ilgili tablolarda sunulmuştur.

Araştırma kapsamında verilerin geçerlik ve güvenilirliğini sağlamak için kategoriler oluşturulmuş ve kodlama işlemleri yapılmıştır. Aytemur'a (2023) göre görüşlerde yer alan ifadelerin analizi sonrası elde edilen bulgularla birlikte katılımcılara ait destekleyici ifadelerin verilmesi doğrulamada önemli bir faktördür. Kategorilerin kodlaması ilk önce yazar tarafından bağımsız olarak yapılmış ve daha sonra bir MEABD öğretim üyesi tarafından aynı işlem tekrarlanmıştır. Kodlama işleminden sonra değerlendirmeler karşılaştırılmıştır. Kodlamaların güvenilirliği önemlidir. Tüm kodlamaların en az iki uzman tarafından değerlendirilmesi ve fikir birliğinin sağlanması uygundur (Açıkel, 2009). Araştırmada Miles ve Huberman'ın [Güvenirlik= (Görüş Birliği)/(Görüş Birliği+Görüş Ayrılığı))*100] formülü kullanılmıştır. Uzmanların değerlendirmelerinde aynı kodu kullanmaları görüş birliği, farklı kodu kullanmaları da görüş ayrılığıdır. Yapılan kodlamaların karşılaştırılması sonucu araştırmanın güvenilirliği %85 olarak belirlenmiştir. Bu oranın %70'in üzerinde olması, çalışmanın güvenilir olduğunu göstermektedir (Miles & Huberman, 1994).

Araştırma için Çankırı Karatekin Üniversitesi Fen, Matematik ve Sosyal Bilimler Etik Kurulu tarafından 17.05.2023 karar tarihli ve 32 toplantı numaralı etik kurul izni alınmıştır.

BULGULAR

Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

MB lisans öğrencilerinin müzik teknolojisi programını tercih etmelerine yönelik görüşleri aşağıdaki tabloda sunulmuştur.

Tablo 1. Müzik Teknolojisi Programını Tercih Etme Kategorisine İlişkin Kodlar

Tema	Kodlar	n
Kişisel	Kendi müziğini üretmek.	9
	Müzik teknolojisi ile ilgili konuları öğrenmek ve kendini geliştirmek.	10
Mecburi	Başka bir bölümde okuma hakkı edinmemek.	1
Ekonomik	Ailenin yaşadığı şehirde bulunmak.	2
	Meslek sahibi olmak.	1
Rol model	Ailenin müzik ile ilgilenmesi.	2

Tablo 1 incelendiğinde MB öğrencilerinin müzik teknolojisi programını tercih etme sebeplerinin dört tema altında toplandığı görülmektedir. Bu temalar kişisel, mecburi, ekonomik, rol model olarak adlandırılmıştır. Temalara ait örnek ifadelerle sırasıyla aşağıda yer verilmiştir.

Kişisel teması altında lisans öğrencilerinin cevaplarından en fazla ifade edilen veri “Müzik teknolojisi ile ilgili konuları öğrenmek ve kendini geliştirmek.” koduna aittir. Söz konusu tema kapsamına giren ifadelerden bazıları şu şekildedir: Öğrenci 5 okuduğu bölümün tercih sebebini “... Müzik teknolojisini öğrenmek müzisyenlikle ilgilenen bir kişi için faydalıdır diye düşündüm.” diyerek ifade etmiştir. Öğrencinin bu ifadesinden müzisyenlik becerilerini geliştirmek için bölüm tercihinde bulunduğu anlaşılmaktadır. Öğrenci 18 ise “... Müziği, sadece teorik ve bilimsel değil aynı zamanda yeniçağ ve modernleşmenin getirdiği müzik türlerini öğrenmek, katkıda bulunmak ve belki de farklı bir bakış açısı ortaya koymak için seçtim.” şeklinde tercih sebebini belirtmiştir. Öğrenci 18’in müziği sadece teknoloji boyutunda düşünmeyip hem bilimsel hem de tarihsel açıdan çok yönlü ele aldığı ve öğrenme sürecine kendisini de dâhil etmek, özgün fikirlerini ortaya koymak istediği söylenebilir.

Kişisel temasını kapsayan ikinci sırada ifade edilen veri ise “Kendi müziğini üretmek.” koduna aittir. Öğrenci 7 “... Stüdyolarda müzik kaydetmek, parçalara beat (altyapı), mix, mastering yaptırmak her zaman kolay değildi. Müziğime dair her şeyi kendim öğrenip yapmak ve bu konuda kendimi ilerletmek istedim. Bu sebepten ötürü bu bölümü tercih ettim.” görüşünü ifade etmiştir. Öğrenci 19 “Kendi müziğimi kaydedip, paylaşmak için ve müziğimin yapım sürecinde bulunmayı sevdiğim için tercih ettim.” ve Öğrenci 20 “Müzik hayatımın bir parçası. Kendi müziğimi yapmak ve üretmek en büyük hayallerimden birisi ve bu bölümün bana bunu katabileceği bilinci ile bu bölümü tercih ettim.” şeklinde görüşlerini sunmuşlardır. Öğrencilerin kendi müziğini yapmayı ve paylaşmayı öğrenmek istedikleri, bundan mutlu oldukları ve bu bilinç ile bölümlerini tercih ettikleri söylenebilir. Kişisel teması altında görüşlerini ifade eden öğrencilerin müzik teknolojisi ile ilgili konuları öğrenmek ve kendini geliştirmek adına programı isteyerek seçtikleri görülmektedir.

MB lisans öğrencilerinin müzik teknolojisi programını tercih etme sebepleri farklı faktörlerden de etkilenmiştir. Bunlar ekonomik, rol model, mecburi temaları kapsamında ifade edilen görüşlerdir. Ailesinin yaşadığı şehirde okumayı tercih eden Öğrenci 6 “*Ailemin bulunduğu şehir Çankırı olduğu için seçtim. Maddi açıdan daha uygundu. Müzik teknolojisi olduğu için seçmedim.*” şeklinde görüş bildirmiştir. Müzik ile ilgilenen bir ailede büyüdüğünü ifade eden Öğrenci 9 görüşünü “*... Babamın da müzik ile ilgili mesleği olduğu için.*” şeklinde ifade etmiştir. Öğrenci 14 ise “*... diğer yerleri kazanamadığım için tercih ettim.*” ifadesiyle hiçbir üniversitenin lisans programına yerleştirilme hakkı kazanamadığı için mecburi olarak bölümü tercih ettiğini açıklamıştır. Mecburi, ekonomik, rol model temaları altında yer alan görüşler kişisel temasına göre daha azdır. Söz konusu temalarda fikir sunan öğrencilerin okudukları bölümü kendi istek ve hedefleri doğrultusunda tercih etmedikleri, bir meslek sahibi olma arzusunun, ekonomik kaygıların, ailenin tutumunun öğrencileri yönlendirdiği görülmektedir.

MB lisans öğrencilerinin okuduğu bölüm ile ilgili beklentilerinin karşılanmasına yönelik bulgular aşağıdaki tabloda sunulmuştur.

Tablo 2. Müzik Bölümü ile İlgili Beklentilerin Karşılanma Durumu Kategorisine İlişkin Kodlar

Tema	Kodlar	n
Beklentilerin karşılanması	Alan derslerini öğrenmek.	12
	Seçmeli dersleri öğrenmek.	9
	Nitelikli ve ilgili öğretim elemanlarının olması.	5
	Öğretim elemanlarının Türk müziğine bakış açılarının olumlu olması.	1
Beklentilerin karşılanmaması	Seçmeli derslerinin çeşitliliği sınırlı.	2
	Alan derslerinin çeşitliliği sınırlı.	8
	Fiziksel şartlar yetersiz.	6
	Öğretim elemanlarının notlandırmada adil davranmaması.	1
	Alan dersleri öğretim elemanı eksikliği.	4
	Stüdyo kullanımı.	4

Tablo 2’ye göre MB lisans öğrencilerinin okudukları bölüm ile ilgili görüşleri iki tema altında toplanmaktadır. Bu temalar beklentilerin karşılanması ve beklentilerin karşılanmaması olarak adlandırılmıştır. Beklentilerin karşılanması altında kodlanan lisans öğrencilerinin cevaplarından ifade edilen veriler sırasıyla “Alan derslerini öğrenmek.”, “Seçmeli dersleri öğrenmek.”, “Nitelikli ve ilgili öğretim elemanlarının olması.”, “Öğretim elemanlarının Türk müziğine bakış açılarının olumlu olması.” kodlarına aittir. Beklentilerin karşılanmaması teması altında kodlanan öğrenci cevaplarından en fazla ifade edilen dört veri sırasıyla “Alan derslerinin çeşitliliği sınırlı.”, “Fiziksel şartlar yetersiz.”, “Alan dersi öğretim elemanı eksikliği.”, “Stüdyo kullanımı.” kodlarına aittir. İki temada da sunulan görüşlerin sayısının birbirine yakın olduğu, beklentilerin karşılanmaması temasına ait kodların daha çeşitli olduğu görülmektedir.

Öğrencilerin okudukları bölüm ile ilgili beklentilerine dair oluşturulan temaların her ikisinde de alan ve seçmeli dersler yer almaktadır. Öğrenci 2 alan derslerini öğrenmek kodu ile ilgili “*Alan derslerinde yaptığım parçalarda kendimi nasıl geliştireceğim ile ilgili; kayıt alma işlemleri, mix, mastering yani kaydedilen sesleri veya kaynak sesleri nasıl kullanacağıma, nasıl daha kaliteli hale getireceğime dair bilgiler ediniyorum.*” , Öğrenci 3 de seçmeli dersleri öğrenmek kodu ile ilgili “*... Bölümümüzün benim için yeterli olduğunu düşünüyorum. Müzik teknolojisi olayına pek ilgim olmadığı için pek keyifli bir şekilde ilgilendiğim söylenemez ama çalgı dersleri ve müzik ile ilgili diğer seçmeli dersler beklentilerimi karşılıyor.*” demiştir. Alan ve seçmeli dersler konusunda beklentileri

karşılanan öğrenci görüşlerine karşı Öğrenci 4 ise *“Teknoloji ile ilgili daha çeşitli derslerin olması gerekir.”* diyerek alan derslerinin çeşitliliğinin sınırlı olduğunu belirtmiştir. Öğrencilerin alan ve seçmeli dersler hakkındaki görüşleri incelendiğinde, derslerin içerik ya da işlenişinin yeterli fakat çeşitlilik açısından yetersiz olduğu anlaşılmaktadır.

Öğretim elemanlarının durumu ile ilgili kodlar da her iki temada yer almıştır. Öğrenciler öğretim elemanlarının nitelikli ve ilgili olduğunu dile getirmiş fakat özellikle müzik teknolojisi alan dersi öğretim elemanı sayısının yetersiz olduğunu ifade etmişlerdir. Nitelikli ve ilgili öğretim elemanlarının olması koduna örnek olarak beklentileri karşılanan Öğrenci 8 *“Çok iyi. Hocalarım çok ilgili ve nitelikli. Beklentilerimizi fazlasıyla karşılıyor.”* diyerek kendini ifade ederken, Alan dersleri öğretim elemanı eksikliği kodu ile ilgili beklentileri karşılanmayan Öğrenci 11 ise *“Ses kayıt hocası olarak eksikliğimin olduğunu, yeterli sayıda hocamızın olmadığını düşünüyorum.”* demiştir.

Okuduğu bölümdeki beklentilerini kendi çalgısı açısından değerlendiren Öğrenci 6 *“Bölümümüzde bir batı müziği çalgısına nasıl değer veriliyorsa benim çalgıma da (bağlama) hocalar aynı şekilde değer verdi. Ben de eşit bir şekilde söz hakkına sahip oldum. Bu anlamda mutlu oldum. Bu açıdan beklentilerim karşılandı.”* diyerek beklentilerin karşılanması temasına farklı bir bakış açısı sunmuştur.

Beklentilerin karşılanmaması tema kapsamına giren diğer ifadelerden bazıları sırasıyla şu şekildedir: Öğrenci 14 *“... Çalışma odalarının sayısı, tuvaletlerin durumu vb. şartlar daha iyi olabilir.”* görüşü ile bölümün fiziksel şartlarına, Öğrenci 19 da *“... Bölüm içinde öğrencilerin stüdyoyu daha fazla kullanmaları gerektiğini düşünüyorum.”* diyerek kayıt stüdyosunun daha sık kullanımının gerekliliğine değinmiştir.

MB lisans öğrencilerinin eğitim sürecinde yaşadığı sorunlara ve sorunlara ilişkin çözüm önerilerine dair bulguları aşağıdaki tabloda sunulmuştur.

Tablo 3. Eğitim Sürecinde Yaşanan Sorunlar ve Sorunlara Getirilen Çözüm Önerisi Kategorisine İlişkin Kodlar

Tema	Kodlar	n
Deneyim	Farklı müzisyenlerle çalışmamak.	1
Eğitim	Uzaktan eğitim döneminde verimsiz geçen uygulamalı dersler.	7
	Müzik teknolojisi ile ilgili ders konularında öğrenci düzeylerinin farklı olması.	1
	Farklı mesleki amaçları olan öğrencilerle birlikte okumak.	1
Maddi ihtiyaç	Ekonomik sorunların olması.	7
	Barınma sorunu.	1
Sosyal ihtiyaç	Sosyal hayatın eksikliği.	1
Çözüm önerileri	Çözüm önerisi yok.	14
	Para kazanmak için okul dışında çalışmak.	5
	Olumlu düşünmek.	3
	Alternatif yaratmak.	3

Tablo 3'e göre MB lisans öğrencilerinin eğitim sürecinde yaşadıkları sorunlar ve sorunlara getirdikleri çözüm önerilerine ilişkin görüşler beş tema altında toplanmaktadır. Bu temalar sırasıyla deneyim, eğitim, maddi ihtiyaç, sosyal ihtiyaç, çözüm önerileri olarak adlandırılmıştır. Eğitim, maddi ihtiyaç ve çözüm önerileri en fazla görüş barındıran temalardır. İlgili tabloda eğitim ve maddi ihtiyaç temaları altında lisans öğrencilerinin cevapları

içinde en sık ifade edilen veriler “Uzaktan eğitim döneminde verimsiz geçen uygulamalı dersler.” ve “Ekonomik sorunların olması.” kodlarına aittir.

Eğitim teması ile ilgili uzaktan eğitim döneminde verimsiz geçen uygulamalı dersler koduna ait Öğrenci 5 “... *Bu süreç aslında bir planlı süreçtir. Fakat planda ters giden bir durum olursa toparlamak zaman alır. Eğitimimin çoğu kısmı uzaktan işlendi ve bu da beni uygulamalı derslerde yine ve yine geri attı.*” diyerek eğitimi planlı bir süreç olarak algıladığını, plana uyulmaması halinde verimin düştüğünü ve uzaktan eğitimin, özellikle uygulamalı derslerde, geri kalmasına neden olduğunu ifade etmiştir. Öğrenci 13 ise farklı mesleki amaçları olan öğrencilerle birlikte okumak koduna dair ifadesinde bu durumun kendisi için bir zorluk olduğunu “*Müzik öğretmenliği okumak isteyen adaylar x okulların sınavlarında başarısız olmalarından dolayı bu bölümü tercih ediyorlar ve bölümümüzde ciddi anlamda çatışmalar ortaya çıkıyor. Bu durumlar bölümde sıkıntılara yol açmaktadır.*” cümlesi ile belirtmiştir. Maddi ihtiyaç temasına örnek olarak Öğrenci 6 “*Okurken çalıştığım için derslerime vakit ayırma durumu beni zorladı. Aslında ders çalışmayı seviyorum ama para kazanmam da gerekiyor.*” diyerek ekonomik açıdan yaşadığı sorunların ders çalışma düzenini etkilediğini belirtmiştir.

Çözüm önerileri teması kapsamında 14 öğrenci bir fikir belirtmemiştir. Öğrencilerin bölüm dışında farklı nedenlerden kaynaklı sorunlarının olmasından veya sorunlara çözüm üretmekte etkin olamayacakları ihtimalinden dolayı cevapsız kaldıkları düşünülmektedir. Sorunlarını alternatif yaratarak çözen öğrencilerin ifadelerinden bazıları şu şekildedir: Öğrenci 2 uzaktan eğitimin verimsiz geçmesine dair “*Bu sistem yerine doğrudan hibrit sistem gelmeliydi ve derse gelemeyen arkadaşlar için video kayıt alınabilirdi ve kimse mağdur olmazdı.*” diyerek hibrit eğitim sisteminin uzaktan eğitim ile eşgüdüm içinde uygulanması gerekliliğine vurgu yapmıştır. Öğrenci 19 eğitim sürecinin daha verimli olması için “... *Çözüm önerim; ders takibi açısından çevrim içi eğitim araçları dersler yüz yüze bile olsa kullanılmaya devam edilebilir, ya da müfredat yoğunluğu az olan dersler için belirli günlerde toplanılıp blok dersler yapılabilir. Ders takibi için ekstra verilecek ödev ve proje gibi araçlar devam problemi yaşayan öğrenciler için derse katılıma bir alternatif olarak düşünülebilir.*” ifadesini sunmuştur. Öğrenci 20 de “*Bence çözüm olarak bu tarz bölümlerin olduğu bölümlerin daha kapsamlı şekilde barınabileceği bir alanda yapılmasını tercih ederdim. Çünkü müzik dalında ses çok büyük bir sorun haline gelebilmekte.*” ifadesiyle öğrencilerin eğitim süreçlerinde yaşayabileceği barınma ve müzik öğrencilerinin pratik yapma ihtiyaçlarına dikkati çekerek, çözüm önerisini dile getirmiştir.

İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

MB lisans öğrencilerinin mezun oldukları alanın iş olanaklarına ilişkin bulguları aşağıdaki tabloda sunulmuştur.

Tablo 4. Mezun Olunan Alanın İş Olanakları Kategorisine İlişkin Kodlar

Tema	Kodlar	n
Olumlu	İş olanağı çok fazla	16
Olumsuz	İş olanağı çok fazla yok	4
	Farklı iş alanları var ama yine de yeterli değil	3
	Müzik teknolojisi ile ilgili iş olanakları bana göre değil	2

Tablo 4'e göre MB lisans öğrencilerinin mezun oldukları alanın iş olanaklarına ilişkin görüşleri iki tema altında toplanmaktadır. Bu temalar olumlu ve olumsuz olarak adlandırılmıştır. En fazla görüş bildirilen olumlu tema "İş olanağı çok fazla." koduna aittir. Olumsuz tema altında ise "İş olanağı çok fazla yok.", "Farklı iş alanları var ama yine de yeterli değil." ve "Müzik teknolojisi ile ilgili iş olanakları bana göre değil." kodları bulunmaktadır.

Olumlu tema kapsamında öğrenci görüşleri incelendiğinde öğrenciler öncelikle kendi alanlarında çok çeşitli, fazla iş imkânı olduğunu ve müziğin farklı alanlarında da meslek edinilebileceğini ifade etmişlerdir. Bu görüşlere sırasıyla yer verilmiştir. Öğrenci 9 *"İnanılmaz fazla iş imkânı var. Sesin olduğu her yerde bizim iş yapılı."* görüşüyle müzik teknolojisi programından mezun olduktan sonra iş imkânlarının ne kadar çok ve çeşitli olduğunu belirtmektedir. Aynı şekilde Öğrenci 25 de *"Alanımızın çok yönlü iş imkânları olduğunu düşünüyorum. Ses, hayatımızın her anında olan bir etken olduğu için hemen her sektörde iş imkânı bulunabiliyor. Başta müzik alanı olmak üzere, radyo stüdyoları, canlı yayın stüdyoları, konser tonmaysterliği, ses tasarımcılığı, akustik danışmanlık, sinema alanı, çeşitli kamu görevleri sağlık alanında odyolog olmak gibi birçok iş imkânı sağlıyor."* düşüncesiyle sesin olduğu her yerde iş imkânının olduğunu ifade etmektedir. Öğrenci 21 *"Bence şu an ülkemizde müzik alanında mezun olup en fazla iş olanağı Müzik Teknolojileri Bölümünde var."* düşüncesiyle kendi bölümünü diğer müzik bölümleri ile kıyaslayarak en fazla iş imkânının müzik teknolojileri alanında olduğunu varsaymaktadır. Öğrenci 24 *"Ses kayıt stüdyolarında, medya kuruluşlarının ses ile ilgili birimlerinde çalışmak ya da formasyon eğitimi alıp öğretmen olarak çalışmak."* diyerek müzik teknolojisi programından mezun bir öğrencinin hem kendi alanında hem de farklı bir alanda meslek edinebileceğine vurgu yapmaktadır.

Öğrencilerin 16'sının görüşü olumlu temayı kapsarken, 9'unun görüşü olumsuz temayı kapsamaktadır. Olumsuz tema altında daha az sayıda öğrenci vardır ve öğrenciler olumlu fikir beyan eden öğrencilerden tamamen farklı fikirdedir. Bu durum öğrencilerin kendi alanlarıyla ilgili meslek alanları hakkında bilgi sahibi olmamasından kaynaklanabilir ya da alanları ile ilgili çeşitli iş olanakları olsa da iş edinme ve sürdürme konularındaki sıkıntılardan dolayı öğrenciler olumsuz değerlendirme yapmış olabilirler. Olumsuz tema kapsamına örnek olarak Öğrenci 12 *"Mezun olduğum bölümle ilgili çok fazla iş alanı yok ama var olan işler de gayet iyi."*, Öğrenci 14 *"Diğer müzik bölümlerine göre iş olanakları farklı ama çok iş olanağı yok."*, Öğrenci 17 *"Pek iş olanağı yoktur."* ifadeleriyle iş olanaklarının çeşitli fakat az olduğunu belirtmişlerdir. Öğrenci 19 ise müzik teknolojisi alanı ile ilgili iş edinme konusundaki güncel durumu *"Mezun olacağım alanın iş olanaklarının çoğunlukla ve ne yazık ki öğrencinin network'üne bağlı olduğunu düşünüyorum. Müzik teknolojileri gibi bir alanın kitesinin sürekli büyümesine rağmen iş yaratma ve meslek tanımının belirsizliğinden dolayı da hizmet talep edenler ve hizmet verenler açısından bağlantının düşük olmasından dolayı şu an için iş olanaklarını yetersiz buluyorum."* cümleleriyle değerlendirmiştir.

MB lisans öğrencilerinin mezun olduktan sonra çalışmayı planladıkları alana ilişkin bulguları aşağıdaki tabloda sunulmuştur.

Tablo 5. Mezun Olduktan Sonra Planlanan Meslek Kategorisine İlişkin Kodlar

Tema	Kodlar	n
Müzik teknolojisi ile ilgili meslekler	Müzik yapımcısı, prodüktörü	6
	Aranjör	1
	Tonmayster (konser ses mühendisi)	4
	Kendi stüdyomu kurmak.	6
	Mixing (Miks) mühendisi	2
	Kayıt teknisyeni/mühendisi	2
	Mastering mühendisi	2
	Ses tasarımcısı	1
	Öğretim elemanı	3
Diğer meslekler	Müzik öğretmeni	13
	Müzik kursu işletmek.	2
	Özel ders vermek.	1
	Müzikoloji alanı ile ilgilenmek.	1
Belirsiz	Yazılım mühendisi	1
	Kararsızım.	1

Tablo 5'e göre MB lisans öğrencilerinin mezun olduktan sonra çalışmayı planladıkları alana ilişkin görüşleri üç tema altında toplanmaktadır. Bu temalar müzik teknolojisi ile ilgili meslekler, diğer meslekler ve belirsiz olarak adlandırılmıştır. Müzik teknolojisi alanı dışında kalan ya da müziğin farklı dalları ile ilgili olan meslekler diğer meslekler olarak adlandırılmıştır. Lisans öğrencilerinin büyük bir kısmı müzik teknolojisi ile ilgili meslekleri tercih etmiş ve ilgili tema altında 9 kod oluşmuştur. Diğer meslekler teması altında ise 5 kod oluşmuştur. Bu tema kapsamında en fazla "Müzik öğretmeni" kodu, yer alırken müzik teknolojisi ile ilgili meslekler temasında "Müzik yapımcısı, prodüktörü" ve "Kendi stüdyomu kurmak." kodu yer almaktadır.

MB öğrencilerinden Öğrenci 13 ve Öğrenci 4'ün müzik teknolojisi ile ilgili meslekler temasına ait ifadeleri sırasıyla şu şekildedir: "Mix, mastering, tonmaysterlik, kayıt teknisyenliği yapmaktayım yapmaya devam edeceğim." ve "Müziğin mutfağında aranjör ya da tonmayster olarak çalışmak istiyorum." Öğrencilerin istekleri oldukça net ve açıktır. Mezun oldukları alana dair mesleklerin farkında oldukları ve tercihlerini bu bilinçle yaptıkları söylenebilir.

Diğer meslekler temasına ait öğrencilerin düşünceleri incelendiğinde en çok müzik öğretmenliği koduna ait fikirlerin mevcut olduğu görülmektedir. Öğrenci 1 "Ben mezun olduğum alan dışında formasyon olarak öğretmen olmak istiyorum.", Öğrenci 3 "Ben müziğin öğretmenlik alanında ilerlemek istiyorum diğer bir planım da kendi müzik merkezimi açmak.", Öğrenci 8 "Öncelikle müzik öğretmenliği yapmak ve eğitimini gördüğüm enstrümanda ilerlemek.", Öğrenci 22 "Müzik öğretmenliği yapmayı ve solfej, çalgı dersi gibi özel ders vermeyi düşünüyorum." demiştir. Öğrencilerin ifadelerinden öncelikle meslek olarak müzik öğretmenliğini seçmeyi ardından müziğin farklı bir alanıyla da ilgilenmek istedikleri anlaşılmaktadır. Müzik teknolojisi eğitimi alan öğrencilerin müzik öğretmeni olmayı istemelerinin sebepleri ya da bu durumun eğitim sürecinde ne gibi etkiler yaratabileceği sorgulanabilir.

Bazı öğrenciler planladıkları mesleklere ilişkin hem müzik teknolojisi ile ilgili meslekleri hem de diğer meslekleri kapsayan fikirler sunmuşlardır. Öğrenci 16 "Öğretmenlik yapmayı planlıyorum ve akabinde de kendi stüdyomu kurmak istiyorum. Kendi işlerimi yapabilirim ve olursa da dışardan küçük işler alabilirim.", Öğrenci 19 "Mezun

olduktan sonra hem öğretmenlik yapmayı hem de müzik yapımı alanında çalışmayı planlıyorum.”, Öğrenci 20 “Bir müddet müzik öğretmenliği yapıp daha sonra kendi müzikal işlerimi yapabileceğim bir stüdyo ve eğitim kurumu kurmak gibi bir hedefim var.” demiştir. Öğrencilerin bu ifadelerinden öncelikle kamu sektöründe öğretmenlik yapmayı daha sonra kendi alanları ile ilgili meslek sahibi olmak istedikleri görülmektedir. Öğrencilerin hayatlarını ekonomik olarak garanti altına almayı istedikleri daha sonra kendi istek ve ilgilerini hayata geçirmeyi planladıkları söylenebilir.

MB lisans öğrencilerinin mesleki hedeflerini belirlemede dikkate aldıkları hususlara ilişkin bulguları aşağıdaki tabloda sunulmuştur.

Tablo 6. Mesleki Hedeflerin Belirlenmesi Kategorisine İlişkin Kodlar

Tema	Kodlar	n
Kişisel	İlgi duyulan mesleği seçmek.	14
	Mutlu olunan işi yapmak.	6
	Yatkın olmak.	2
	Hayalleri gerçekleştirmek.	1
Ekonomik	Hayatını idame ettirmeyi istemek.	16
	İşin daimî olması.	2
Aile	Ailenin yönlendirmesi.	5
	Ailenin müzisyen olması.	2

Tablo 6'ya göre MB lisans öğrencilerinin mesleki hedeflerini belirlemede dikkate aldıkları hususlara ilişkin görüşleri üç tema altında toplanmaktadır. Bu temalar kişisel, ekonomik ve aile olarak adlandırılmıştır. Temalara ilişkin en fazla görüş bildirilen kodlar: kişisel adlı temada “İlgi duyulan mesleği seçmek.”, ekonomik adlı temada “Hayatını idame ettirmeyi istemek.” ve aile adlı temada “Ailenin yönlendirmesi.” şeklindedir.

Kişisel temaya ait öğrenci ifadelerinden bazıları sırasıyla şu şekildedir: Öğrenci 10'un “En çok ilgimi dikkate alıyorum çünkü benim için ilgi olmadan işe devamlılık veya istek olmuyor.” ve Öğrenci 11'in “Yapacağım işi severek yapıyor muyum bu benim için önemli. İlgi alanım ne ise bundan zevk alırım ve işimi iyi yaparım.” ifadelerinde mesleki hedeflerini belirlerken ilgi duydukları alana öncelik verdikleri görülmektedir. Öğrenci 13'ün “Mutlu olmayı.” ve Öğrenci 3'ün “Kendi hayatım ve kendi yaşantım olduğu için kimsenin benim hayatım ile ilgili düşünceleri ve isteği pek umurumda olmuyor açıkçası bu hayatı ben yaşıyorum ve mutlu olabileceğim ilgimi çeken işleri yapmak istiyorum.” ifadeleri ile öğrencilerin bireysel mutluluklarını her şeyin önünde tuttukları söylenebilir. Öğrenci 14'ün “Öğretmenliğe yatkın olduğumu düşündüğüm ve istediğim için.” görüşüyle kendisini tanıdığı ve buna göre karar verdiği anlaşılmaktadır. Kişisel temaya ait ifadelerden öğrencilerin kendi dünyalarına ait gözlem yapabildiği ve mesleki kararlarını kişisel isteklerinin farkındalığı altında belirlediği söylenebilir.

Ekonomik ve aile temasına ait öğrenci ifadelerinden bazıları ise sırasıyla şu şekildedir: Öğrenci 4 “... Ekonomik olarak da beni karşılar mı? Düşünlerde tonmaysterlik yapabiliriz ama sürekli bir iş olmadığı için ekonomik olarak çok sağlıklı değil. Sürekli çalışabileceğimiz bir iş olsa iyi olur.” ifadesiyle özel sektörde mesleğinin devamlılık sağlayamaması ihtimaline vurgu yapmaktadır. Öğrenci 16 “Öncelikle kendi ekonomik özgürlüğümü almak istiyorum. Bunu da yine kendi mesleğimi yaparak istiyorum tabii ki.” diyerek önceliğinin maddi gerekçeler

olduğunu fakat kendi işini yapma hedefinden de kopmak istemediğini belirtmektedir. Öğrenci 9 da “... Ailemin söyledikleri.” görüşüyle ailesinin fikirleri doğrultusunda hedeflerini belirlediğini ifade etmektedir.

MB lisans öğrencilerinin eğitim süreçlerinin başından bugüne mesleki hedeflerinin değişip değişmediğine, hedefleri değiştiyse bunun sebeplerine ilişkin bulgularına aşağıdaki tabloda yer verilmiştir.

Tablo 7. Mesleki Hedeflerin Değişimi Kategorisine İlişkin Kodlar

Tema	Kodlar	n
Değişimin durumu	Mesleki hedefte değişiklik oldu.	9
	Mesleki hedefte değişiklik olmadı.	16
Değişimin sebepleri	Ekonomik kaygılar.	5
	İş bulamama kaygısı.	1
	Lisans eğitiminin yetersiz olup alan değiştirmeyi isteme.	1
	İlgi alanının değişmesi.	2

Tablo 7’de MB lisans öğrencilerinin eğitim süreçlerinin başından bugüne mesleki hedeflerinde bir değişimin olup olmadığı, değişim varsa bunun sebeplerine ilişkin kodları görülmektedir. İlgili temalar değişimin durumu ve değişimin sebepleri olarak adlandırılmış ve en fazla ifade edilen kodlara aşağıdaki paragraflarda yer verilmiştir.

Değişimin durumu teması altında öğrenciler en fazla “Mesleki hedefte değişiklik olmadı.” görüşündedir. Öğrenci ifadelerinden bazıları sırasıyla şu şekildedir: Öğrenci 7’nin “*Mesleki hedeflerimde bir değişiklik olmadı fakat kapsamı genişledi. Aldığım eğitim sayesinde sinema alanını, akustik alanı ve oyun sektörü gibi birçok alanda da ses teknoloğu olarak çalışabileceğimi öğrendim. Bu şekilde olumlu bir gelişim yaşandı.*” ve Öğrenci 10’un “*Olmadı aksine daha çok istekli oldum. Bölüme girerken birkaç şüphem vardı fakat onlar kalktı ve umudum arttı. Bunun sebebi ise tamamen benim ilgimin artması.*” görüşleriyle ilgili olarak öğrencilerin eğitimini gördüğü alan ile ilgili hedeflerinin olduğu ve zaman içerisinde bu hedeflerini daha da inançlı bir şekilde sahiplendikleri anlaşılmaktadır. Öğrenci 11’in “*Eğitim sürecinin en başından bu zamana müzik üzerine yürüdüm ve kendimi bu yönde geliştirdim, geliştirmeye devam ediyorum bir değişiklik söz konusu değil.*” görüşüne göre öğrencinin lisans eğitimi ile hedeflerini eşgüdüm içerisinde devam ettirdiği söylenebilir.

Değişimin sebepleri teması altında en fazla “Ekonomik kaygılar.” ve “İlgi alanının değişmesi.” kodları yer almaktadır. İlgili kodlara ait öğrenci ifadelerinden bazıları sırasıyla şu şekildedir: Öğrenci 4 yaşadığı ülkedeki ekonomik durumun mesleki hedeflerinde mecburi bir değişikliğe sebep olduğunu “*Şöyle değişiklik oldu. Ben serbest piyasada aranjör ya da tonmayster olmak istiyordum. Ben yine tonmayster olmak istiyorum fakat pandemide gördük ki ülkemizdeki anlık değişimlerden dolayı ya da özel sektörde çalışınca insanlar işlerini kaybedebiliyorlar ya da işin garantisi yok.*” görüşüyle ifade etmektedir. Mesleki hedefini maddi beklentiler üzerine kurmak durumunda olan Öğrenci 5 “*Evet değişiklik oldu çünkü maddi sorunlar gerçekten sorun oluyor ve kopunca yön değişiyor, fikir değişiyor.*” cümlesiyle düşüncesini açıklamıştır. Öğrenci 18 ise “*Başlarda eğitimci olmayı hedefliyordum fakat sonradan müziğin mutfak tarafında kendimi buldum.*” ifadesiyle mesleki hedeflerinin ilgi alanına göre değiştiğini belirtmiştir.

Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular

MB lisans öğrencilerinin gelecek ile ilgili beklentilerine ilişkin bulguları aşağıdaki tabloda sunulmuştur.

Tablo 8. Gelecek ile İlgili Beklenti Kategorisine İlişkin Kodlar

Tema	Kodlar	n
Mesleki beklentiler	Müzik öğretmeni olmak.	7
	Öğrencileri müzik alanına teşvik etmek.	1
	Tanınmış bir müzisyen olmak.	4
	Müzik alanında iyi bir yere gelmek.	3
	İsim yapmış sanatçılarla çalışmak.	1
	Sevdiği işi yapmak.	5
	Müzik alanında çalışmalar yapmak.	1
	Besteler yapmak.	1
	Müzik alanında lisansüstü eğitim almak.	2
	Farklı bir alanda eğitim almak.	1
	Stüdyo ya da müzik okulu açmak.	4
	Ses mühendisi olmak.	1
	Plak şirketi kurmak.	1
Sosyal beklentiler	Sevdiği insanlarla mutlu bir hayat yaşamak.	3
	Öğrencilere maddi manevi yardımda bulunmak.	1
	Ailesine bakmak.	1
Kişisel beklentiler	İyi bir aile düzeni kurmak.	2
	Temel ihtiyaçları rahatça karşılayacak kadar zengin olmak.	4
	Yurt dışında yaşamak.	1
	Tatil yapmak.	1

Tablo 8'e göre MB lisans öğrencilerinin gelecek ile ilgili beklentilerine ilişkin görüşleri üç tema altında toplanmaktadır. Bu temalar sırasıyla mesleki beklentiler, sosyal beklentiler ve kişisel beklentiler olarak adlandırılmıştır. Mesleki beklentiler teması altında öğrenciler en fazla "Müzik öğretmeni olmak." ve "Sevdiği işi yapmak." ifadelerinde bulunmuştur. Kişisel beklentiler teması altında ise en fazla "Temel ihtiyaçları rahatça karşılayacak kadar zengin olmak." kodu yer alırken, Sosyal beklentiler teması altında "Sevdiği insanlarla mutlu bir hayat yaşamak." kodu yer almaktadır.

Mesleki beklentiler temasına ait öğrenci ifadelerinden bazıları sırasıyla şu şekildedir: Öğrenci 4 "İşimde iyi bir yere gelmek. İyi bir seviyede olmak istiyorum. İsim yapmış insanlarla, herkesin tanıdığı sanatçılarla çalışmak isterdim.", Öğrenci 11 "İstediğim mesleğe sahip olmak istiyorum, sevdiğim işi yapmak istiyorum, bütün geleceğimi bunun için hazırladım ve tek hayalim.", Öğrenci 15 "Bu işte Türkiye piyasasında parmakla gösterilen ve dünyada isim yapmış birkaç kişiden biri olmak, insanlara kendimi kanıtlamak zorunda kalmadan beni ve yaptığım işin kalitesini anlayabilmelerini istiyorum." demişlerdir. Mesleki anlamda geleceğe dair beklentisi olan Öğrenci 4 ve Öğrenci 5 eğitimini aldığı alan ile ilgili bir mesleğe sahip olmayı ve bu mesleği çok iyi derecede icra etmeyi arzulamaktadır. Öğrenci 16 "... KPSS çalışıyorum. Yaza sınav var. Umarım atanır ve müzik öğretmeni olurum." ve Öğrenci 19 "Gelecek ile ilgili hayalim kendi müzik okulumu açıp burada müzik teknolojileri, çalgı ve müzik eğitimi verdiğim bir okul kurmak." şeklinde düşüncelerini sunmuştur. Bu öğrencilerin gelecekte beklediklerinin sadece bir iş sahibi olma düzeyinde olduğu anlaşılmaktadır.

Sosyal beklentiler temasına ait öğrenci ifadelerinden bazıları sırasıyla şu şekildedir: Öğrenci 14 "... Kendi ayaklarım üzerinde durarak, bu sayede aileme bakmak, ihtiyacı olan insanlara yardımcı olmak isterim." derken, Öğrenci 20 de "Gelecek ile ilgili hayalim iyi bir yaşam, iyi bir aile ve mutlu bir hayat." demiştir. Öğrencilerin

geleceğe dair beklentileri sosyal çevresinin durumunu iyileştirmek ve onlarla mutlu bir yaşam sürmek olduğu görülmektedir.

Kişisel beklentiler temasına ait öğrenci ifadelerine bakıldığında öğrencilerin gelecekte ekonomik anlamda daha iyi bir yaşantı bekledikleri söylenebilir. Öğrenci 2 *“Bugüne kadar maddi yetersizliklerin yaptırmadığı şeyleri yapabilmek. Dışarıda istediğin kadar yemek yemek ve hesap yapmamak, tatil yapmak.”* ifadesiyle maddi beklentilerinin aslında temel ihtiyaçlarını karşılama düzeyinde olduğunu belirtmektedir. Bireylerin hayat doyumu için temel düzeydeki maddi beklentilerini karşılayabilmesi önemlidir. Yine benzer bir örnek olan Öğrenci 10 da *“Çok açık konuşmak gerekirse rahat ve huzurlu yaşamak istiyorum sadece. Yani ekonomik olarak o kadar rahat olmak istiyorum ki, insani gereksinimlerimi düşünmeden bir sonraki günü planlamadan yaşamak istiyorum yani hayalim bu kadara kadar düştü maalesef.”* demiştir. Öğrencinin maddi anlamdaki beklentilerinin aslında çok yüksek olmadığı, hayat şartlarının gerçek beklentilerine sadece bir ön koşul olduğu söylenebilir.

MB lisans öğrencilerinin gelecek ile ilgili kaygılarına ilişkin bulguları aşağıdaki tabloda sunulmuştur.

Tablo 9. Gelecek ile İlgili Kaygılar Kategorisine İlişkin Kodlar

Tema	Kodlar	n
Mesleki kaygılar	İş bulamamak.	7
	Müzik öğretmeni olamamak.	5
	Arzu ettiği işi yapamamak.	5
Ekonomik kaygılar	Maddi sıkıntılar yaşamak.	3
	Kişisel kaygılar	Mutlu olamamak.
Çevresel kaygılar	Ailesini koruyamamak.	1
	Türkiye’de yaşanan sorunlar.	2
	Küresel sorunlar.	3
Kaygı yok	Kaygı duymak yerine çözüm önerisi yaratmak.	3

Tablo 9’a göre MB lisans öğrencilerinin gelecek ile ilgili kaygılarına ilişkin görüşleri beş tema altında toplanmaktadır. Bu temalar mesleki kaygılar, ekonomik kaygılar, kişisel kaygılar, çevresel kaygılar ve kaygı yok olarak adlandırılmıştır. Öğrencilerin en çok sunduğu fikirler: mesleki kaygılar teması altında *“İş bulamamak.”*, ekonomik kaygılar teması altında *“Maddi sıkıntılar yaşamak.”*, çevresel kaygılar teması altında *“Küresel sorunlar.”* şeklindedir. Kişisel kaygılar teması altında *“Mutlu olamamak.”* ve *“Ailesini koruyamamak.”* birer kez yer almaktadır. Geleceğe dair üç öğrenci de kaygısının olmadığını belirtmiştir.

Mesleki kaygılar temasına ait öğrenci ifadelerinden bazıları sırasıyla şu şekildedir: iş bulma konusunda kaygısı olan Öğrenci 8 kendisini *“Türkiye şartlarında iş sorunu olduğu için üniversite bitince iş bulma kaygım var.”* diyerek ifade etmiştir. Müzik öğretmeni olma amacıyla geleceğe bakan Öğrenci 11 *“Eğitim hayatım boyunca müzik üzerine uğraştım. Kendimi bu yönde geliştirdim. Okuduğum okulun sonucunda hiçbir yere atanamamak ve müzik öğretmeni olamamak geleceğim konusunda beni kaygılandırıyor.”* görüşünü sunmuştur. Arzu ettiği işi yapamamak Öğrenci 4 tarafından *“Müzik ile ilgili hayallerimi başaramamak.”* şeklinde ifade edilmiştir.

Ekonomik kaygılar temasına ait Öğrenci 10 ve Öğrenci 23’ün görüşleri sırasıyla şu şekildedir: *“Yani benim yaşarımda en büyük korku maddi gereksinimlerimi karşılamamak olur.”*, *“Ekonomik durumda sıkıntılar*

yaşamak konusunda kaygılıyım.” Öğrenciler daha gençlik çağında geleceğe dair maddi kaygılar içine girmektedir. Bu durum onların eğitim-öğretim ve sosyal hayatlarını olumsuz etkileyebilir. Kişisel kaygılar temasına ait Öğrenci 13 “Mutlu olamamak.” görüşünü iletirken, Öğrenci 14 “Ailemi koruyamamak, onlara sahip çıkamamak.” demiştir.

Çevresel kaygılar temasına ait öğrenci ifadelerinden bazıları sırasıyla şu şekildedir: Öğrenci 2 “Gelecek için kaygılarım insanların hep hırslı olmalarından dolayı kendileri ile olan savaşı kaybedip daha büyük savaşlara neden olmaları. Bu da bizim için bir gelecek bırakmayabilir. Özellikle nükleer savaşlar.” görüşünü sunarken, Öğrenci 6 “Geleceğe dair çok fazla kaygım var. Kesinlikle bir umudum kalmadı. Sebebini bilmiyorum. Çocukların geleceği için kaygılıyım. Biz şu an sıkıntılar yaşıyorsak çocuklar yıllar sonra nasıl bir dünya ile karşılaşacak?” ifadesinde bulunmuştur. Öğrenci 20 “Ülkemizdeki olumsuzlukların tümü gelecekteki kaygılarımı ne yazık ki tetiklemekte.” derken, Öğrenci 25 de “Ülkemizdeki genel siyasi ve idari süreçler ile ilgili kaygılarım var. Gelişmekte olan ülkemizin bu sıkıntıları atlatacağını ve bu kaygılarımın zaman içerisinde son bulacağını düşünüyorum.” görüşünü sunmuştur. Öğrencilerin çevresel kaygılarının yaşadıkları ülkede ya da dünyada yaşanan herhangi bir konu ile ilgili olduğu görülmektedir. Bu durum onları çevresine karşı duyarlı ve hassas bir konuma getirirken aynı zamanda onların hayata bakış açılarını da ortaya koymaktadır.

Öğrenci 5 ve Öğrenci 7'nin ifadeleri geleceğe dair kaygı duymayan görüşlere örnek olarak verilebilir. “Gelecek kaygılarım yoktur her türlü alternatifi düşünmeye çalışıyorum.” görüşü ile Öğrenci 5'in hayata kaygı duyan bir duruş sergilemek yerine kendine yeni yollar oluşturarak kaygı düzeyini azaltmayı tercih ettiği görülmektedir. Öğrenci 7 “Eskiye gidersek çok fazla kaygım vardı. Ne yapacağıma, nasıl yapacağıma dair fikrim yoktu ama şu anda herhangi bir kaygım yok sadece daha fazla bilgiye ihtiyacım var.” görüşündedir. Öğrencinin kendini geliştirdikçe hayata karşı daha güvenle baktığı söylenebilir.

MB lisans öğrencilerinin hayallerine ilişkin bulguları aşağıdaki tabloda sunulmuştur.

Tablo 10. Gelecek ile İlgili Hayaller Kategorisine İlişkin Kodlar

Tema	Kodlar	n
Mesleki hayaller	Müzik alanında hep daha ileriye gitmek.	5
	Sanatın değer gördüğü bir ortamda sanatını icra etmek.	1
	Dünya çapında iyi bir müzisyen olmak.	7
	Akademik alanda öncü olmak.	2
	Eğitim ekolü oluşturmak.	1
	Yurt dışında işini yapmak.	1
	Türk müziğini dünyaya tanıtmak.	1
Manevi hayaller	Maddiyatın yerine insani değerlerin var olduğu bir dünyada yaşamak.	5
	Sevdikleri ile mutlu olmak.	4
Kişisel hayaller	Başkalarının hayallerini gerçekleştirmek.	1
	Sadece sevdiği ve hoşlandığı şeyleri yapmak.	3
	Motorlarla ilgili her şeyi yapmak.	1
	Bol bol seyahat etmek ve plansız yaşamak.	2
	Sağlıklı bir hayat sürmek.	4
Hayal kurmuyor	Kendini keşfetmek.	1
	Her şey mümkünse hayal olmaz.	2

Tablo 10'da MB lisans öğrencileri her şeyin mümkün olduğunu varsayarak hayallerini ifade etmişlerdir. Bu hayallere ilişkin görüşler dört tema altında toplanmıştır. Bu temalar sırasıyla mesleki hayaller, manevi hayaller, kişisel hayaller ve hayal kurmuyor olarak adlandırılmıştır. Mesleki hayaller temasına ait "Dünya çapında iyi bir müzisyen olmak." en fazla veri girişi olan koddur. Kişisel hayaller teması altında "Sağlıklı bir hayat sürmek.", manevi hayaller teması altında "Maddiyatın yerine insani değerlerin var olduğu bir dünyada yaşamak." en fazla ifade edilen kodlardır.

Mesleki hayaller temasına ait öğrenci ifadelerinden bazıları sırasıyla şu şekildedir: Öğrenci 11 "Mümkün koşullar sağlandığı sürece bilgiye sürekli ihtiyacımız vardır. Bilginin ve bilimin peşinden gitmemiz gerektiğini düşünüyorum. Müzik ya da herhangi bir işin daha da ilerisine gitmek, kendimi sürekli olarak geliştirmek istiyorum." ifadesi ile bilginin ve bilmenin en kıymetli kavramlar olduğunu belirtmiştir. Öğrencinin, mesleğini bu kavramlar ışığında icra edebildiğinde hayallerini gerçekleştirebileceği anlaşılmaktadır. Öğrenci 17 "İş hayatımı yurt dışında sürdürmek." düşüncesiyle mesleğini yurt dışında gerçekleştirme hayali olduğunu ifade etmiştir. Öğrenci 6 "Sanatın değer gördüğü bir yerde sanatımı icra etmek isterdim.", Öğrenci 15 "Bu işte Türkiye piyasasında parmakla gösterilen ve dünyada isim yapmış birkaç kişiden biri olmak.", Öğrenci 21 "Kendi adıma müzikte bir Beethoven, bir Bach olabilmeyi, tarihe adıma altın harflerle yazdırmayı ve Türk müziğini dünyaya tanıtmayı, yaymayı isterdim.", Öğrenci 25 "İz bırakmak istiyorum. Yaptığım çalışmaların benim alanımla ilgilenen başka arkadaşlara da ilham olmasını istiyorum. Alanımı çok değerli buluyorum. Bu alana değer katabilmek çok isterim." görüşlerini sunmuşlardır. Öğrencilerin ortak noktasının müzik alanında öncü olabilmek, ürettikleri müziği diledikleri gibi icra etmek ve paylaşmak olduğu görülmektedir.

Manevi hayaller temasına ait Öğrenci 2 "... Hiç kimsenin aç yatmadığı, tartışmadığı, hep birbirlerine güler yüz sergilediği hatta birbirini tanımayan 2 insanın birden sanki 20 yıllık arkadaşmış gibi samimi olduğu, hayvanlara eziyetlerin olmadığı, duyarlı insanların çoğaldığı bir dünya istiyorum. Kısaca maddiyatın değil insanlığın önemli olduğu bir gelecek bekliyorum." ve Öğrenci 14 "Başkalarının hayallerini gerçekleştirmek. Yoksul çocuklara yardımcı olmak, eğitim masraflarını karşılamak isterdim." demiştir. Öğrenciler aslında her insanda olması gereken insani yaşam anlayışını hayal etmişlerdir. Bu öğrencilerin hayattaki odak noktalarının kendilerinden daha çok ya da öncelikli olarak çevreleri ile ilgili olduğu söylenebilir. Öğrenci 3 de yine ailesi ile birlikte olmanın onun için en önemli unsur olduğunu "Ailemle huzurlu ve mutlu bir yaşam yaşamak." cümlesiyle sunmuştur.

Kişisel hayaller temasına ait Öğrenci 10 "Bol bol seyahat etmek, birçok farklı kültür ve tarihi yer gezmek, özgür olmak, bir şeye bağlı olmadan bir şeyleri önceden planlamadan, hesaplamadan yaşamak isterdim ben sanırım." ve Öğrenci 16 "Öncelikle sağlıklı bir hayat. Ruhun ve bedenini, pozitif odaklı olup sevgiyle yaşamak. ... Kendimi bulabilmek. En iyi yaptığım şeyi keşfedebilmek. İçimde daha haberim bile olmayan yanlarımı bulabilmek. İnsan kalabilmek." düşüncelerini sunmuşlardır. Kişisel hayaller kapsamındaki öğrencilerin her ne kadar hayalleri farklı olsa da hayallerinin çıkış noktasının iç benlikleri olduğu, kendilerini bilme, tanıma, keşfetme vb. öznel değerleri fark etmeyi arzuladıkları görülmektedir. Gelecek ile ilgili hayaller kategorisine ilişkin iki öğrenci hayalinin

olmadığını belirtmiş, Öğrenci 5 bu fikrine “*Madem her şey mümkün, beklenti diye bir şey olmaz diye düşünüyorum.*” diyerek açıklık getirmiştir.

TARTIŞMA ve SONUÇ

Gençlik; biyolojik, psikolojik ve sosyal açıdan bir gelişme ve olgunlaşmanın süregeldiği bir dönemdir. Çocukluktan yetişkinliğe geçiş olan bu dönemde yoğun arayışlar, yeni deneyimler, kimlik kazanma ve bağımsızlığı elde etme çabaları yaşanır (Yavuzer, 1998; Akt. Yavuzer vd., 2005). Gençler, bu geçiş döneminde meslekleri ile ilgili önemli kararlar alarak hayatlarına yön verebilir. Gençlerin meslek seçimine, idealize ettikleri etkenler, kişisel tercihler, yaşadıkları toplumun refah düzeyi ve kültürel değerleri de tesir edebilir. Yavuzer vd.’ne göre (2005) gençlerin geleceğine dair en temel beklentileri iyi bir meslek sahibi olmaktır (Yavuzer vd., 2005). Gençlerin kendi alanlarına uygun bir meslekte çalışma beklentisi yaşam doyumlarını da artırmaktadır (Yılmaz vd., 2020).

Araştırmanın bu bölümünde müzik bölümü, müzik teknolojisi programı öğrencilerinin okudukları bölümü nasıl tercih ettikleri, bölüm ile ilgili ihtiyaç ve beklentileri, öğrencilerin yaşadıkları sorunlara karşı çözüm önerileri, meslek seçimlerini nasıl yaptıkları ve gelecekte nasıl bir yaşam hayal ettikleri konularına ilişkin sonuçlar ortaya konmuştur.

Birinci alt probleme ilişkin sonuçlar incelendiğinde; lisans öğrencilerinin büyük bir kısmı müzik teknolojisi programını bilinçli bir şekilde tercih etmiştir. Öğrenciler müzik teknolojisi ile ilgili konuları öğrenmek, kendi müziğini üretmek ve paylaşmak istemektedir. Arzuladıkları hedeflerin izinden giden öğrenciler, akademik süreçlerini daha bilinçli ve verimli geçirebilir. Akyürek (2020) ve Piji-Küçük (2012) tarafından yapılan araştırma bulguları da benzer nitelik taşımaktadır. Müzik öğretmenliği tercihinde bulunan öğrenciler müzik öğretmenliği mesleğini bilinçli, planlı ve istekli bir şekilde seçmişlerdir. Aydemir (2018) ve Aydın vd. (2020) tarafından yapılan çalışmalarda da öğrenciler okudukları bölümü isteyerek tercih etmiştir.

Araştırma kapsamındaki öğrencilerin bir kısmı mesleki tercihlerini kendi istekleri dışında belirlemiştir. Herhangi bir lisans programına girme hakkı edinmemek, ailenin yaşadığı şehirde bulunmak ya da aileyi rol model almayı istemek, meslek sahibi olma kaygısıyla ekonomik şartları düşünmek gibi nedenlerle tercihlerini yapan öğrenciler de mevcuttur. Bu öğrenciler üniversite ya da bölüm seçimini kendi istek ve hedefleri doğrultusunda yapmamış/yapamamış, ekonomik ya da sosyal şartlar nedeni ile zorunlu seçim yapmak durumunda kalmışlardır. Araştırmanın bu bulgusu Derya-Beydağ vd. (2008) tarafından yapılan araştırma bulguları ile paralellik göstermektedir. Öğrenciler iş bulma kolaylığı ve ailelerin etkisi ile meslek seçiminde bulunmuş, seçtikleri mesleği çok iyi tanımadan tercih etmişlerdir. Fidan vd.’ne (2018) göre kişisel tercihler, beceriler ve deneyimler gibi bireysel faktörler ile toplumcu ve bireyci değerler mesleki beklentileri olumlu yönde etkilemektedir (Fidan vd., 2018). Öğrencilerin yüksek öğrenim tercihlerini ilgi ve isteklerine göre seçmeleri, akademik başarılarını yükseltmede etkilidir. Öğrencilerin bölüm tercihlerinde etkin olan kişilerin, motivasyon ve mesleki beklenti düzeyi ile akademik başarı arasındaki bu ilişkiyi önemsemeleri gerekmektedir (Aksu & Tursun, 2018).

Araştırma kapsamındaki lisans öğrencilerinin beklentileri alan ve seçmeli derslerin işleniş, nitelikli ve ilgili öğretim elemanlarının var olması bakımından karşılanmaktayken, alan ve seçmeli derslerinin çeşitliliği, alan dersi öğretim elemanı sayısı, stüdyo kullanımı ve bölümdeki fiziksel şartların durumu bakımından karşılanmamaktadır. Alan ve seçmeli derslerin çeşitliliği, alan derslerine ait öğretim elemanı sayısı, bölümün fiziksel donanımı ve işlevselliği eğitim sürecinin kalitesi açısından önem teşkil etmektedir. Özalp ve Özdemir (2018) GSF MB öğrencileri ile yaptıkları çalışmada öğrencilerin aldıkları eğitimin meslek hayatındaki yeterliliğini iyileştirmek için ders içeriklerinin değiştirilmesi ve geliştirilmesi gerekliliğini ifade etmiştir. Ayrıca eğitimin verimliliğine etki eden bir husus da okulun fiziksel şartlarının kalitesinin artırılmasıdır. Günaydın ve Dalkıran (2020) da fiziksel imkanların öğrenci memnuniyeti açısından önemli olduğunu, Yükseköğretim Kurulunun Türkiye’deki üniversitelerde kalite kültürü açısından ve nitelikli öğrenme kazanımları bakımından kalite kurulları oluşturduğunu, bu kurulların kaliteyi artırmak amacı için somut adımlar attığını belirtmiştir.

Araştırma kapsamındaki MB lisans öğrencilerinin eğitim süreçlerinde yaşadığı sorunlara ilişkin: uzaktan eğitim döneminde uygulamalı derslerin yeteri kadar verimli geçmemesi, farklı düzeylerde ve mesleki amaçlarda olan öğrencilerin bir arada eğitim görmesi, üniversitenin barınma imkânlarının ve sosyal ortamının yetersiz olması örnekleri verilebilir. Ayrıca eğitim görülen ilde sınırlı sayıda müzisyen yaşamakta, öğrenciler farklı müzisyenlerle çalışma imkânı bulamadığı için deneyim kazanamamaktadır. Öğrenciler, derslerin verimli geçmesi için Hibrit eğitim sisteminin uzaktan eğitim ile eşgüdüm içinde uygulanmasını, ekonomik şartların iyileştirilmesi için de öğrencilik sürecinde para kazanmayı çözüm önerisi olarak sunmuştur. Bazı öğrenciler yaşadıkları sıkıntılara karşı olumlu bakış açısı geliştirerek ya da hayattaki amaçlarını belirlerken kendilerine alternatif seçenekler üreterek sorunlarına çözüm önerisi getirmektedir.

İkinci alt probleme ilişkin sonuçlar incelendiğinde; araştırma kapsamındaki lisans öğrencileri mezun oldukları alan ile ilgili iş olanaklarını olumlu ve olumsuz olarak değerlendirmiştir. Öğrencilerin büyük bir kısmı eğitimini aldığı alan ile ilgili meslek yapmayı tercih etmektedir. Bu öğrencilere göre müzik teknolojisi ile ilgili iş olanakları çok çeşitli ve fazladır. Öğrenciler hem özel hem de devlet kurumlarında ses ile ilgili birçok alanda iş yapabileceklerini belirterek, kendi stüdyosunu kurmayı, müzik yapımcısı, prodüktörü olmayı istemektedir. Müzik teknolojisi ile ilgili iş olanaklarını olumsuz olarak değerlendiren öğrencilere göre çeşitli iş alanları mevcuttur fakat bunlar ya yetersizdir ya da öğrenciler tarafından tercih edilmemektedir. Bu öğrencilerin çoğunluğu müzik öğretmeni olmayı belki daha sonra mezun oldukları alana ya da farklı bir mesleğe yönelmeyi istemektedir. Araştırmanın bu bulgusunu destekler nitelikteki diğer çalışmalara bakıldığında Erdoğan (2008), Kutlu vd. (2013) ve Bilir (2018) tarafından yapılan araştırmalarda öğrenciler, öğretmen olduğunda başka bir işte çalışmayı istemektedir. Taş ve Görsev (2018) ve Demirtaş (2021) tarafından yapılan araştırmalarda konservatuvar öğrencilerinin birçoğu pedagojik formasyon sertifikası almayı düşünmektedir. Müzik bilimleri öğrencilerinin büyük bir çoğunluğu müzik öğretmeni olmayı istemektedir (Kaynak, vd., 2016). Farklı bir alanda meslek tercihinde bulunmanın ya da müzik öğretmeni olmayı istemenin birçok sebebi olabilir. Ailesi dar geliri olan bir öğrenci öğretmenliğin ekonomik düzeyini yeterli bulduğu için bu mesleği seçebilir (Akkol, 2018). Ayrıca

müzik alanıyla ilgili eğitim alan öğrencilerin istihdamına yönelik imkânlar çok azdır. Öğrenciler bu kaygılardan dolayı müzik öğretmeni olmayı istemektedir (Demirci, 2017). Farklı mesleki müzik eğitimi veren kurumların hemen hemen aynı misyona sahip olmasının nedeni Türkiye'nin neredeyse her ilinde mesleki müzik eğitimi veren kurumların kontrolsüz yapılandırılmasıdır (Yener & Apaydınlı, 2016). Araştırma sonuçlarından da görülmektedir ki öğrenciler eğitimini aldıkları alan dışında mesleki tercihte bulunabilmekte, öğretmen olmayı bir alternatif olarak değerlendirmektedir. Bu durum ekonomik şartlar, istihdam koşulları dikkate alındığında olağandır. Müzik öğretmenliği dışında mesleki müzik eğitimi alan öğrencilerin müzik öğretmeni olmayı bir hedef olarak görmesi müzik alanında eğitim veren kurumların hedeflerini işlevsiz hale getirebilir.

Araştırma kapsamındaki öğrenciler mesleki hedeflerini belirlerken ekonomik şartlarını, kişisel tercihlerini, ailelerinin yönlendirmesini/rol model olmasını önemsemektedir. Öğrenciler, gelecekteki hayatını idame ettirebileceği bir mesleği tercih etmektedir yani ekonomik şartları göz önünde bulundurmaktadır. İlgi duydukları, mutlu olacakları ve yatkın oldukları mesleği seçmek de öğrenciler tarafından benimsenmektedir. Bu bulguyu destekleyen Bilir'e (2018) göre müzik öğretmeni adayları iş istihdam şartları yerine daha mutlu ve başarılı olacakları mesleği seçmektedir. Konate ve Ergin'e (2018) göre öğrenciler gelecekleri için karar alma süreçlerinde yakın çevrelerinden gelen desteği önemser, internet ve çevre bu konuda etkili ve önemlidir (Konate & Ergin, 2018). Öğrencilerin ailelerinde mesleki tercihte bulunacakları alana dair bir rol model olduğunda, öğrenciler daha bilinçli olmaktadır (Aydemir, 2018). Diğer yandan öğrenci kendi isteği dışında aile baskısı ile tercihini yapıyorsa bu durum yaşam doyumu açısından olumlu olmayabilir. Öğrencilerin bir kısmı mesleki hedeflerini belirlerken ailesinin yönlendirmesini dikkate almakta ya da müzisyen olmasını önemsemektedir. Ailenin, sosyal çevrenin öğrenciyi desteklemesi mesleki karar alma sürecini kolaylaştırabilir ve öğrenciye güven duygusu verebilir. Tezcan (2018) da bu bulguyu destekleyen araştırmasında bölüm tercihinin, "meraktan", "arkadaşın ikna etmesi" vb. olarak kendi seçimleri dışında gerçekleştiğinde gelecek beklentilerinin ve yaşam memnuniyetlerinin olumlu olmayacağını, benzer bir durumun kişinin yetenek ve isteklerini dikkate almaksızın aile baskısı ile yapılan tercihler için de geçerli olduğunu ifade etmiştir.

Araştırma kapsamındaki öğrencilerin büyük bir kısmının eğitim süreçlerinin başından bugüne mesleki hedeflerinde bir değişiklik olmamıştır. Hatta bazı öğrenciler hedeflerine daha da sıkı sıkıya sarılmıştır. Hedeflerinde değişiklik olan öğrencileri etkileyen faktörler: ülkenin ekonomik durumuna bağlı kaygılar, mezun olduktan sonra iş bulamama ihtimali, öğrencinin ilgi alanının değişmesi ve lisans eğitiminin yetersizliğidir. Bilir (2018) ve Kaynak vd. (2016) tarafından yapılan araştırma sonuçlarına göre öğrenciler eğitimleri süresince farklı nedenlerden dolayı mesleki tercihlerinde değişiklik yapmaktadırlar. Araştırmacıların bulgusu bu araştırmadaki ilgili bulguyu destekler niteliktedir.

Üçüncü alt probleme ilişkin sonuçlar incelendiğinde; araştırma kapsamındaki öğrencilerinin gelecekte beklenenleri mesleki, sosyal ve kişisel beklentiler olarak belirlenmiştir. Araştırmanın bu bulgusu Yavuz vd.'nin (2005) bulgusuyla benzerlik taşımaktadır. Öğrencilerin beklentileri; meslek, evlilik, ekonomi, kazanç ve toplumsal saygınlıktır. Konate ve Ergin'e (2018) göre öğrenciler gelecekte en çok bir meslek sahibi olmayı

beklemektedir (Konate & Ergin, 2018). Çünkü öğrencilerin yaşam doyumlarının temel belirleyicilerinden biri mezuniyet sonrası uygun alanlarda meslek edinme ve becerilerini gerçekleştirmektir (Yılmaz vd., 2020) Araştırma kapsamındaki MB lisans öğrencileri mesleki beklentilerle ilişkili olarak en fazla müzik öğretmeni olmayı istemektedir. Öğrencilerin müzik teknolojisi programında eğitim görmelerine rağmen gelecekte müzik öğretmeni olmayı beklentileri dikkat çekmektedir. Tezcan (2018) araştırmasındaki katılımcıların risksiz ve net olarak gördükleri devlet sektöründe çalışmayı düşlediklerini belirtmiştir. Araştırmadaki MB öğrencilerinin müzik öğretmeni olmayı istemesi bu ifade ile açıklanabilir. Öğrencilerin mesleki beklentilerinin arasında en çok yer alan diğer ifadeler; seveceği bir mesleği yapmak, tanınmış bir müzisyen olmak, stüdyo ya da müzik okulu açmak, müzik alanında iyi bir yere gelmektir. Öğrencilerin eğitim gördüğü programdan iyi bir donanımla mezun olmaları ve icra etmek istedikleri alanda kendilerini geliştirmeleri beklentilerini karşılama konusunda onlara yardımcı olacaktır. Sosyal beklentiler kapsamında ise öğrenciler en çok, sevdiği insanlarla mutlu bir hayat yaşamayı ve iyi bir aile düzeni kurmayı istemektedir. Kişisel beklentiler kapsamında kendilerini ifade eden öğrenciler ise temel ihtiyaçlarını rahatça karşılayacak kadar zengin olmayı istemişlerdir. Öğrencilerin ekonomik anlamda geleceğe dair kaygı duydukları ve bu nedenle böyle bir beklenti içine girdikleri düşünülmektedir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin gelecek ile ilgili kaygıları sırasıyla en çok mesleki, çevresel, ekonomik ve kişisel boyutlardadır. Araştırmanın bu bulgusu Zengin ve Şengel'in (2020) araştırma bulgusuyla benzer niteliktedir. Araştırmacılara göre bir ülkenin ekonomik, sosyal, politik veya kültürel değerleri ülkedeki genç nüfusun geleceğe yönelik kaygılarını etkileyebilir. Aile ve toplumsal yapı gibi sosyal ve kültürel dinamiği olan, ekonomik istikrarsızlık, siyaset, terör ve bürokrasi gibi politik mevzular öğrencilerin kaygı ve beklentilerini etkileyen konulardır (Zengin & Şengel, 2020). Bu araştırmada da öğrencilerin bir kısmı ailesini koruyamamaktan, Türkiye'de ya da dünyada yaşanan küresel sorunlardan dolayı kaygı duyduğunu belirtmişlerdir. Bazı öğrenciler ise iş bulamama, müzik öğretmeni olamama veya arzu ettiği işi yapamama ihtimallerini mesleki kaygıya örnek olarak söylemişlerdir. Kaynak vd.'ne (2016) göre Türkiye'de giderek sayısı artan müzik bilimleri bölümlerinden mezun olan öğrencilerin iş bulma problemi mevcuttur (Kaynak vd., 2016). Bu durumla ilişkili olarak, öğrencilerin mezuniyeti yaklaştıkça, iş bulmaya dair kaygıları da artmaktadır (Yılmaz vd., 2020). Türkiye'de eğitim sisteminde sıkça yaşanan değişimler ve toplumsal olaylar gençlerin geleceğe ilişkin tutumlarını olumsuz etkilemektedir (Konate & Ergin, 2018). Geleceğe dair uzun soluklu hedefler, daha iyi bir eğitime ve mesleğe sahip olunacağına ilişkin inançlar, okul hayatındaki sosyal ve duygusal uyum açısından olumlu olacaktır (Bayoğlu & Puruçuoğlu, 2011; Akt. Uluçay vd., 2014) Öğrencilerin gelecek beklentilerinin olumlu olması, bu öğrencilerin kişisel ilişkilerini ve kendilik algılarını da olumlu olarak geliştirecektir (Uluçay vd., 2014).

Araştırmada yer alan MB öğrencileri, gelecekte her şeyin mümkün olduğu bir durumda kurdukları hayalleri ifade etmişlerdir. Bu hayaller mesleki, manevi ve kişisel hayaller olarak ifade edilmiştir. Öğrencilerin büyük bir kısmı mesleki boyutta hayal kurmuş ve dünya çapında iyi bir müzisyen olmayı arzulamıştır. Müzik alanında hep daha ileriye gitmek, akademik alanda öncü olmak gibi hayallerin yanı sıra Türk müziğini dünyaya tanıtmak, sanatın değer gördüğü bir ortamda sanatını icra etmek öğrencilerin diğer mesleki hayalleridir. Öğrencilerin mesleki hayallerinin ortak noktası, kendi yaptıkları müzikleri özgür bir şekilde icra etmek ve çalıştıkları alanda

öncü olmaktır. Kişisel hayaller kapsamında öğrenciler, sağlıklı bir hayat sürmeyi, sevdiği ve hoşlandığı şeyleri yapmayı, bol bol seyahat etmeyi ve plansız yaşamayı istemişlerdir. Öğrencilerin bu kapsamdaki hayalleri, temel ihtiyaçlarını karşılamak, kendilerini keşfetmek, ifade etmek, gerçekleştirmek ve rahat bir yaşam sürmek üzerinedir. Tezcan (2018) araştırmasında öğrencilerin beklentiler ve hayaller konusunda ihtiyaçlarının giderilmesine ve kendilerini gerçekleştirmesine dair iki farklı eğilim gözlemiştir. Tezcan'ın bulgusu araştırmanın benzer bulgusunu desteklemektedir. Manevi hayaller kapsamında ise bazı öğrenciler maddiyatın yerine insani değerlerin var olduğu bir dünyada yaşamayı, sevdikleri ile mutlu olmayı arzulamışlardır.

ÖNERİLER

Gençlerin beklentileri, kaygıları ve hayalleri birçok dinamik duygu ve düşünceyi barındırmaktadır çünkü insan yaşamı sadece kişinin özünden ibaret olmayıp aile, toplum, sosyal, kültürel ve ekonomik öğelerden de etkilenebilmektedir. Gençlerin ideallerini gerçekleştirebilmesi, toplum içinde bilinçli bir birey olarak yer alabilmesi için öncelikle kendilerini güvence altında hissetmeye, bunu sağlayabilmek için de iş imkânlarına ihtiyaçları vardır. Gençlere mesleki tercih sürecinde, eğitim-öğretim Kurumlarının ilgili birimleri ve gençlerin sosyal çevresi gerekli desteği sunabilir. Gençlere sunulacak destek, gençlerin yaşam memnuniyetlerini yükseltmede, eğitimini aldığı mesleği içselleştirmede ve ülke kaynaklarını verimli kullanmada önemli bir etken olabilir. Gençlerin meslek seçimi süreçlerini işlevsel bir şekilde yönetmeleri için önce kendilerini tanımaları, isteklerini bilmeleri, becerilerini fark etmeleri ve daha sonra yaşadığı ülkenin sosyal ve ekonomik şartlarını dikkate alarak seçimlerini yapmaları önerilir.

Etik Metni

"Bu makalede dergi yazım kurallarına, yayın ilkelerine, araştırma ve yayın etiği kurallarına, dergi etik kurallarına uyulmuştur. Makale ile ilgili doğabilecek her türlü ihlallerde sorumluluk yazara aittir. Makalenin etik kurul izni Çankırı Karatekin Üniversitesi Fen, Matematik ve Sosyal Bilimler Etik Kurulu tarafınca 17.05.2023 tarih 32 toplantı numaralı kararı ile alınmıştır. Araştırmada katılımcılardan veriler gönüllülük ve gizlilik esasına dayalı olarak toplanmıştır."

Yazarın Katkı Oranı Beyanı: Bu çalışmada birinci yazarın katkı oranı %100'dür.

KAYNAKÇA

- Açikel, C. (2009). Meta analiz ve kanıta dayalı tıptaki yeri. *Klinik Psikofarmoloji Bülteni*, 19(2), 164-172.
<https://web.s.ebscohost.com/ehost/pdfviewer/pdfviewer?vid=0&sid=64fd4811-0948-4170-82ad-f13842416cf9%40redis>
- Akkol, M. L. (2018). Türkiye'deki müzik eğitiminde toplumsal ve ekonomik statüye dayalı eşitsizlikler. *Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 16(1), 463-492.
<https://doi.org/10.18026/cbayarsos.411517>

- Aksu, İ., & Tursun, M. (2018). Muhasebe eğitimi alan öğrencilerin motivasyon ve beklenti düzeylerinin akademik başarılarına etkisi. *Akademik Yaklaşımlar Dergisi*, 9(2), 17-31. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/ayd/issue/42177/507511>
- Akyürek, R. (2020). Müzik eğitimi anabilim dalı öğrencilerinin müzik öğretmenliğini tercih etme nedenlerinin belirlenmesi. *OPUS– Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 15(24), 2856-2874. <https://doi.org/10.26466/opus.675302>
- Araç, İ. E., & Cihan, B. B. (2019). Spor yöneticiliği programlarında öğrenim gören öğrencilerin sektörel beklenti, mesleki belirsizlik ve gelecek kaygılarının incelenmesi: Fenomonolojik bir çözümleme. *Spor Eğitim Dergisi*, 3(1), 81-92. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/seder/issue/42512/525065>
- Aydemir, D. A. (2018). *Gastronomi ve mutfak sanatları eğitimi alan üniversite öğrencilerinin kariyer beklentileri: Lisans öğrencilerine yönelik bir araştırma* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi.
- Aydınlı, S., Tantekin-Çelik, G., Bayram, S., & Oral, E. (2020). İnşaat mühendisliği öğrencilerinin mesleki beklentileri ve kariyer planları. *Yükseköğretim Dergisi*, 10(1), 38–50. <https://doi.org/10.2399/yod.19.012>
- Aytemur, B. (2023). Müzik araştırmalarında nitel veri analizi. Ü.S. Şen, Y. Şen, & Ş.Ö. Akçay. (Editörler), *Müzik araştırmalarında bilimsel yöntem ve yaklaşımlar*. (s.233-261).Nobel.
- Bayoğlu, A.S. & Puruçuoğlu, E. (2011). Yetiştirme yurdunda kalan ergenlerin gelecek beklentileri ve sosyal destek algıları. *Kriz Dergisi*, 18(1): 27-39. https://doi.org/10.1501/Kriz_0000000316
- Bilir, G. (2018). *Eğitim fakültesi müzik eğitimi anabilim dalı öğrencilerinin mesleki kariyer tercihlerinin incelenmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Afyon Kocatepe Üniversitesi.
- Bursal, M., & Buldur, S. (2016). İlköğretim öğretmen adaylarının meslek tercih nedenleri ve geleceklerine yönelik beklentileri: Karşılaştırmalı bir analiz. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16(2), 351-376. <https://doi.org/10.17240/aibuefd.2016.16.2-5000194932>
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E.K., Akgün, Ö.E., Karadeniz, Ş. & Demirel, F. (2008). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Pegem Akademi.
- Cemaloğlu, N., & Ünal, A. (2023). Bilimsel araştırmanın genel özellikleri ve temel kavramlar. Ü.S. Şen, Y. Şen, & Ş.Ö. Akçay. (Editörler), *Müzik araştırmalarında bilimsel yöntem ve yaklaşımlar*. (s.1-21).Nobel.
- Çiçek-Sağlam, A. (2008). Müzik öğretmenliği bölümü öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik Tutumları. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5(1), 59-69. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/yyuefd/issue/13713/166025>
- Çevik, D. B., Perkmen, S., & Alkan, M. (2012). Müzik öğretmeni adaylarının mesleklerinden Beklentileri. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 41-45. <http://www.jret.org/?&Bid=1381340&/2012-C%C4%B0LT-1-SAYI-1>
- Dalkıran, E., & Yıldız, G. (2016). Müzik eğitimi anabilim dalı öğrencilerinin öğretmenlik mesleği tutumlarının incelenmesi. *Fine Arts*, 11(4): 153-160. <http://dx.doi.org/10.12739/NWSA.2016.11.4.D0180>

- Demirci, B. (2017). Türkiye’de müzik öğretmeni yetiştirme politikaları ve temel sorunlar. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 21(3), 1061-1077. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/ataunisobil/issue/34498/421213>
- Demirtaş, E. (2021). Future expectations of conservatory music department students. *Social Science Development Journal*, 6(28), 1-7. <http://dx.doi.org/10.31567/ssd.524>
- Derya-Beydağ, K., Gündüz, A., & Gök-Özer, F. (2008). Sağlık yüksekokulu öğrencilerinin eğitimlerine ve mesleklerine bakış açıları, meslekten beklentileri. *Pamukkale Tıp Dergisi*, 1(3):137-142. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/patd/issue/35358/392561>
- Erdoğan, Y. (2008). Bilgisayar ve öğretim teknolojileri eğitimi bölümü öğrencilerinin mesleki beklentilerinin incelenmesi. *Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 27, 135-144. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/maruaeabd/issue/365/2233>
- Fidan, T., Öztürk-Fidan, İ., & Öztürk, H. (2018). Meslek yüksekokulu öğrenci ve mezunlarının kariyer seçimlerine etki eden faktörler ile kariyer beklentileri: Öz yeterliğin aracı rolü. *Yükseköğretim Dergisi*, 8(3), 249–263. <http://doi:10.2399/yod.18.008>
- Güllüoğlu-İşık, Ö., & Koçak, Ö.F. (2014). İletişim fakültesi öğrencilerinin yaşam doyumlarının farklı değişkenler açısından incelenmesi. *Selçuk İletişim*, 8(3), 281-300. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/josc/issue/19029/200886>
- Günaydın, M., & Dalkıran, E. (2020). Müzik öğretmeni adaylarının aldıkları eğitimin niteliğinin “müzik öğretmeni adayları memnuniyet düzeyi ölçeği” ile değerlendirilmesi. *Uluslararası Sanat ve Sanat Eğitimi Dergisi*, 3(4), 20-41. <http://dx.doi.org/10.29228/jiajournal.44169>
- Karkın, K. (2010). Güzel sanatlar fakülteleri müzik bölümleri lisans programlarının incelenmesi ve değerlendirilmesi, IX. Ulusal Müzik Eğitimi Sempozyumu, Marmara Üniversitesi.
- Kaynak, T., Esmegül, P., & Öztosun-Çaydere, Ö. (2016). Müzik bilimleri bölümü öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine ilişkin görüşleri. *Online Journal of Music Sciences*, 1(2), 65-85. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/ojomus/issue/26813/268581>
- Konate, A.D., & Ergin, D.A. (2018). Ergenler için “gelecek beklentisi farkındalık eğitimi” programının etkinliğinin sınanması. *Yaratıcı Drama Dergisi*, 13(1), 69-84. <http://doi.org/10.21612/yader.2018.005>
- Kutlu, M.O., Schreglmann, S., & Arı, N. (2013). Bilişim teknolojileri öğretmeni adaylarının mesleki beklentilerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi: Ç.Ü. eğitim fakültesi, bilg. ve öğrt. tekn. eğitimi bölümü örneği. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 21(3), 1089-1104. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/kefdergi/issue/22605/241590>
- Kuzu, A. (2013). Araştırmaların planlanması. A. A. Kurt. (Editör), *Bilimsel araştırma yöntemleri*. (s.19-45). Anadolu Üniversitesi Web-Ofset Tesisleri.
- Küpana, M. N. (2017). Mesleki müzik eğitimi alan öğrencilerin iş umudu düzeylerinin incelenmesi. *Sakarya University Journal of Education*, 7(2), 350-362. <https://doi.org/10.19126/suje.281759>
- Maustakas, C. (1994). *Phenomenological research methods*. Sage.
- Miles, M. B., & Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis: An expanded sourcebook*. Sage.
- Navaro, D. (2014). *Kariyer ve varoluş: Bir benlik evrimi-Kavramlar olgular eylemler*. Elma Yayınevi.

- Özalp, U., & Özdemir, G. (2018). Güzel sanatlar fakültesi müzik bölümü öğrencileri ile eğitim fakültesi müzik eğitimi anabilim dalı öğrencilerinin gelecek beklentilerinin karşılaştırılması. *Fine Arts (NWSAFA)*, 13(4), 48-56, <https://doi.org/10.12739/NWSA.2018.13.4.D0214>
- Özenç, A. (2017). Son sınıf öğrencilerine göre beklentileri karşılama ve mesleki hayata hazırlamada ilahiyat fakültelerinde eğitim (Dicle Üniversitesi örneği). *International Journal of Kurdish Studies*, 3(1), 1 – 30. <https://doi.org/10.21600/ijoks.288954>
- Patton, M. Q. (2018). *Nitel araştırma ve değerlendirme yöntemleri*. Pegem Akademi Yayınları.
- Piji-Küçük, D. (2012). Müzik öğretmenlerinin müzik öğretmenliği mesleğine yönelik tutumları. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19, 151-161. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/zgefd/issue/47945/606602>
- Sönmez, V., & Güldüren-Alacapınar, F. (2019). *Örneklendirilmiş bilimsel araştırma yöntemleri*. Anı Yayıncılık.
- Şahin, Ç. (2017). Nitel veri analizi. R.Y. Kıncal (Editör), *Bilimsel araştırma yöntemleri*. (s.185-192) Nobel Akademik Yayıncılık.
- Taş, S., & Görsev, G. (2018). Konservatuvar öğrencilerinin mesleki eğitim yaşantısı ve gelecekteki istihdamlarına yönelik tutumları. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 10(28), 237-261. <https://doi.org/10.14520/adyusbd.363888>
- Taş, M. A., & Özmen, M. (2019). Meslek seçiminde aile desteği ve kariyer uyum yetenekleri ilişkisi: olumlu gelecek beklentisinin aracılık rolü. *Avrasya Uluslararası Araştırmalar Dergisi*, 7(16), 736 – 761. <https://doi.org/10.33692/avrasyad.543865>
- Taşkın-Yılmaz, F., Tiryaki-Şen, H., & Demirkaya, F. (2014). Hemşirelerin ve ebelerin mesleklerini algılama biçimleri ve gelecekte beklenen beklentileri. *Sağlık ve Hemşirelik Yönetimi Dergisi*, 3(1), 130-139. <https://doi.org/10.5222/SHYD.2014.130>
- Tezcan, F. (2018). Üniversite gençliğinin meslek seçimi ve gelecek beklentileri: Akdeniz Üniversitesi edebiyat fakültesi örneği. *OPUS – Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 8(Gençlik Araştırmaları Özel Sayısı), 27-57. <https://doi.org/10.26466/opus.393634>
- Tulgay, O. (2021). *Müzik öğretmenlerinin uzaktan müzik eğitimi hakkındaki görüşleri* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Çankırı Karatekin Üniversitesi.
- Tuncer, R., & Tanaş, M. (2020). Meslek yüksekokulu öğrencilerinin mesleki eğitime yönelik tutumları ve gelecek beklentileri arasındaki ilişki. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 19(76), 1691-1707. <https://doi.org/10.17755/esosder.717095>
- Turan, E. Z. (2016). Din kültürü ve ahlak bilgisi öğretmen adaylarının bölümlerini tercih sebepleri ve mesleki geleceklerine yönelik beklentileri. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 4(34), 236-249. <https://doi.org/10.16992/ASOS.6591>
- Uluçay, T., Özpolat, A. R., İşgör, İ. Y., & Taşkesen, O. (2014). Lise öğrencilerinin gelecek beklentileri üzerine bir araştırma. *NWSA-Education Sciences*, 9(2), 234-247, <http://dx.doi.org/10.12739/NWSA.2014.9.2.1C0616>
- Waberi, F. A., & Öge, E. (2020). Mesleki beklentilerin kariyer kararı verme öz-yetkinliği ile ilişkisi. *Artvin Çoruh Üniversitesi Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(1), 25-39. <https://doi.org/10.22466/acusbd.682945>

Yavuzer, H. (1998). *Çocuk psikolojisi*. Remzi Kitabevi.

Yavuzer, H., Demir, İ., Meşeci, F., & Sertelin, Ç. (2005). Günümüz gençliğinin gelecek beklentileri. *Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(2), 93-103.
<https://dergipark.org.tr/tr/pub/iuhayefd/issue/8791/109826>

Yener, S., & Apaydınlı, K. (2016). Türkiye’de mesleki müzik eğitimi veren kurumların çeşitliliği ve mezunların istihdam sorunları. *International Journal of Social Science*, 3(42), 225-249.
<http://dx.doi.org/10.9761/JASSS3239>

Yılmaz, I., DüNDAR, A., & Atli, A. (2020). Üniversite öğrencilerinin yaşam doyumunun yordayıcısı olarak mesleki sonuç beklentisi. *İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 7(13), 68-77.
<https://doi.org/10.29129/inujse.640817>

Yörükoğlu, A. (2018). *Çocuk ruh sağlığı*. Özgür Yayınları.

Zengin, B., & Şengel, Ü. (2020). Üniversite öğrencilerinin gelecekle ilgili kaygı ve beklentilerinin belirlenmesi. *Optimum Ekonomi ve Yönetim Bilimleri Dergisi*, 7(2), 435-454.
<https://doi.org/10.17541/optimum.684605>